

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שבעה עשר

היכל
שלישי

מאמר
כתיב ולקחתי דגני

תקס"ט

מכ"ק אדמו"ר הזקן

הרב רבי שניאור זלמן מליאדי

(בעל התניא והשו"ע)

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

מאה ושלוש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע ונ"ה שנה לנשיאותו

לזכות

נתן בן חי' שיינא מיכלא

וכל בני משפחתו שיחיו

בעז"ה

כתיב ולקחתי דגני וכו' וכתיב ואספת דגנך כו', ושני כאן בזמן שישראל עושים רצונו של מקום אז נאמר ואספת דגנך ובזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום וכו'. ויש להבין דזה המאמר סותר מאמר אחר דרמי בגמ' כתיב ואספת דגנך וכתיב ועמדו זרים כו' ומשני כאן כשישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים כו', וא"כ גם ואספת דגנך מייירי בשאין ישראל עושים רצונו של מקום כו', ויתורץ קושיא זו בהקדים להבין שרש ענין רצונו של מקום מהו. דהנה אנו אומרים ברוך המקום כו' וידוע דהקב"ה נקרא מקום (וכ"מ ממרוז"ל הוא מקומו של עולם כו') והטעם הוא לפי שהתהוות כל העולמות מאין ליש הוא מבחי' מל' דוקא כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים, ובחי' מל' הוא בחי' ומדריגה אחרונה שבאורות דאצי' דהיינו בחי' התגלות אותיות בלבד וע"כ נק' המל' שם עד"מ קריאת שם האדם כידוע וז"ש ברוך שם כבוד מלכותו כו', והוא הנק' בחי' ממכ"ע דהיינו להוות מציאות עולם בגלוי ליש בעל ששה קצות מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום להיות כי כח הפועל בנפעל וכח הפועל האלקי כלול משה קצות רוחני' בחי' מעלה ומטה ברוחניות כח האלקי היינו מה שאור א"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית כו' ומזרח ומערב כו' היינו בחי' כח התפשטות הארה לד' סטרין לאורך ורוחב ימין ושמאל כו', ומשה קצות הרוחני' האלה נמשך מאין ליש ששה קצות גשמי' הנק' מקום גשמי, ומה שאנו אומרים ברוך המקום היינו שיומשך מבחי' ששה קצות דאצי' הנק' הקב"ה שהוא מקור מקומו של עולם הנגלה מאין ליש מבחי' המל' כי אין הגילוי מאין ליש רק מבחי' המל' שהוא רק בחי' אותיות והיינו ה"א אחרונה דשם הוי' הנק' עולם הדיבור אבל בחי' מדות

כתיב ולקחתי דגני: מאמר זה הוא מן ש"פ נחמו תקס"ט. (ונזכר ברשימת אדמו"ר הצ"צ של מאמרי ש"פ נחמו שנדפס בסו"ס פסקי דינים להצ"צ, ועד"ו באוה"ת דברים כרך ו' ע' בתקעג: „ר"ח רמי, נחמו תקס"ט"). תוכן מהמאמר נמצא בקיצור בס' עבודת הלוי פ' עקב ת, ג, בכותרת: כ"ק בעת ששמע מאדמו"ר הזקן נ"ע (שם הד"ה: ואספת דגנך).

ולקחתי דגני . . . ואספת דגנך . . . ושני כאן בזמן: הושע ב, יא. עקב יא, יד. ובגמ' ברכות לה, ב: ר' חנינא בר פפא רמי כתיב ולקחתי דגני בעתו גו' וכתיב ואספת דגנך גו' לא קשיא כאן בזמן שישראל עושים רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום.

דרמי בגמ' כתיב ואספת דגנך: בגמ' ברכות דל"ה שם: ת"ר ואספת דגנך כו' בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' ועמדו זרים ורעו צאנכם ובזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנא' ואספת דגנך כו'. וע"ש בתוס'.

ועמדו זרים: ישע"י סא, ה.

ברוך המקום: בהגש"פ. וראה מדות פ"ה מ"ד. ברכות מ, ב. ועוד.

הוא מקומו של עולם: ב"ר פס"ח, ט.

מלכותך מלכות כל עולמים: תהלים קמה, יג.

שאור א"ס למעלה עד אין קץ: ראה ת"ז תי"ט (מ, ב). סוף תנ"ז. זוהר חדש לד, ג.

חוב"ב ת"ת ומל' שהן או"א זו"ג והוא כסדר אותיות דשם הוי' יו"ד באור אבא ה' בבניה וי"ו בז"א ה' אחרונה במל' ואפי"א בחי' קודם ז"א לבחי' המל' דהיינו וי"ו קודם לה"א כי בחי' המל' מקבלת מבחי' ז"א וזהו כמו עכשיו בזמן הגלות דמ"ה מברר ב"ן וכמ"ש והוא ימשול בך כו' וע"כ פ' שמע קודם לוחי' א"ש כו' (והיינו כמאמר ריב"ק במשנה למה קדמה פ' שמע לוחי' א"ש כדי שיקבל עול מ"ש תחלה ואח"כ עול מצות ועול מ"ש הוא ע"י התורה דאורייתא מחכמה נפקת (וכמו שהקדים מצות ת"ת קודם למצות בפ' ראשונה כמ"ש ושנתם ואח"כ וקשרתם לפי שמונה הסדר מלמעלה למטה שהתורה גבוה מן המצות (ולא כדלעיל דמונה הסדר מלמטה למעלה הנמוך תחלה כו'), אבל ענין התפילין דר"ת היינו היות להדדי שהוא והי' כי יביאך והי' א"ש באמצע וקדש מימין ושמע משמאל כידוע וא"כ פ' והי' א"ש קודם לפ' שמע לפי שבחי' המל' שבפ' והי' א"ש למעלה מבחי' ז"א שהוא בפ' שמע מפני שזהו כמו לעתיד דכתיב אשת חיל עט"ב דשם ב"ן דמל' תתעלה למעלה מבחי' ז"א וכנ"ל* המצות גבוהים מת"ת לעתיד והוא ענין פ' ראשונה כנ"ל ונמצא בחי' תפילין דר"ת הוא כמו לעתיד לאחר עליות המל' ואז יהי' בחי' תש"י שהיא בבחי' המל' למעלה מתש"ר (שהוא בבחי' ז"א כידוע) ולכך הקדים וקשרתם לאות על ירך ואח"כ לטוטפות כו' דסובל ב' הדיעות מלמטה למעלה שמזכיר הנמוך תחלה והיינו כמו עכשיו שהמל' מקבלת מז"א וגם מלמעלה למטה שמזכיר העליון תחלה היינו כמו לעתיד שהמלכות תהי' עט"ב כנ"ל.

אך בענין תורה ומצות שהקדים בפ' ראשונה תורה למצות ובפ' שני' הקדים מצות לתורה זה א"א כ"א שפ' ראשונה מדבר לעתיד ומזכיר הנמוך תחלה כנ"ל ופ' שני' מדבר עכשיו ומזכיר הנמוך תחלה כנ"ל, אבל זה א"א לומר דפ' ראשונה* ובפ' שני' הקדים מצות לתורה זה א"א מדברים עכשיו שהמל' מקבלת מז"א אך מה שהקדים בפ' ראשונה תורה למצות היינו מלמעלה למטה שמזכיר העליון תחלה ובפ' שני' מדבר מלמטה למעלה שמזכיר הנמוך תחלה וע"כ הקדים מצות לתורה או ב' הפרשיות מדברים לעתיד שהמל' למעלה מז"א אלא שבפ' הא' מזכיר הנמוך תחלה מלמטה למעלה ובפ' השני' מזכיר העליון תחלה מלמעלה למטה כו' שהרי שמע והי' א"ש הן בחי' ז"א ומל' וצריך שיהיו שניהם באופן א' אם מלמעלה למטה או מלמטה למעלה וא"א לחלקם שזה יהי' עולה מלמטה למעלה וזה מלמעלה למטה,

ואפי" בחי' קודם ז"א: כ"ה בכת"י המעתיק, ואוצ"ל: ז"א קודם.

והוא ימשול בך: בראשית ג, טז.

כמאמר ריב"ק במשנה למה קדמה פ' שמע: ברכות יג, א.

וכנ"ל: כנראה חסר כאן בהכתי"י.

דפ' ראשונה . . . זה א"א: כ"ה בהכתי"י, וניכר שחסר כאן (או שיש איזה טעות בכת"י המעתיק).

דז"א דאצי' הוא מקור הדבור כידוע, כמו מדת אור חסד דאצי' הוא אור עליון שאינו בא עדיין בבחי' התפשטות מאין ליש להיות מקור ושורש לנבראים, אלא נמשך מבחי' המל' שנק' דבור ונקרא עולם וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה פי' עולם הדיבור שנק' עלמא דאתגליא בחי' ממכ"ע הנ"ל נבנה מבחי' חסד דז"א וכמ"ש והוכן בחסד כסא וכידוע, וע"ז אנו אומרים ברוך המקום להיות נמשך מבחי' מקום דז"א במל' שנק' עולם, ונק' ג"כ מלך וכמו חי העולמים מלך כו' לפי שעולם ומלך הכל ענין ומדריגה אחת כי היות התהוות העולם הוא בחי' מלך כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע וכנ"ל. ובזה יובן דברי התוס' בברכות גבי כל ברכה שאין בה שם ומל' (לפי ששם ומל' הכל א' וכנ"ל) דה"ה אם לא הזכיר העולם כאלו לא הזכיר שם ומל', לפי שעולם ומלך הכל א', כי חיות העולם הוא בחי' המל' בלבד כנ"ל וד"ל.

וענין רצונו של מקום הנה הוא בחי' ההמשכה מז"א למל' (ומבחי' מל' בבריאה וכמ"ש בע"ח דבחי' מל' דאצי' נעשית כתר לבריאה, וכן מבחי' מל' דא"ס נעשה כתר לאצי' ונק' רצונו של מקום דאצי' כו'), ואין ההמשכה זאת אלא ע"י בחי' ההעלאה בבחי' ביטול הרצון מלמטה למעלה הנק' ביטול היש לאין כמו וצבא השמים לך משתחווים וכיוצא בזה עד רום המעלות בכללות העולמות שנתהוו מאין ליש מבחי' המל', וגם בחי' המל' עצמה עולה מלמטה למעלה בבחי' ביטול כמ"ש לך ה' הממלכה כו' שהרי אינה אלא בחי' אותיות ש"מ* בלבד, וכמו ביטול זיו השמש בגופו של מאור השמש כידוע בפי' כי שמש ומגן ה' אלקים דשם אלקים הוא נרתק לשמש שהוא שם הוי' וכהדקן קמצא דלבושא מיני' ובי' כו' וד"ל. וזהו פי' ישראל עושין רצונו של מקום שהן עושין וממשיכים בחי' רצון העליון להיות מקור למציאות עולם ברו"ק מעלה ומטה כו', וזהו עיקר היחוד עליון בק"ש בדלי"ת דאחד כמארז"ל תמליכהו בשמים וארץ וד' רוחות העולם כו' וד"ל.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.
והוכן בחסד כסא: ישעי' טז, ה.
דברי התוס' בברכות: מ, ב.

בע"ח דבחי' מל' דאצי' נעשית כתר לבריאה: ע"ח שער העקודים (ש"ו) פ"ב.
וצבא השמים לך משתחווים: נחמ"י ט, ו.
לך ה' הממלכה: דברי הימים א כט, יא.
ש"מ: כ"ה בכת"י המעתיק: ואוצ"ל: שם.

כידוע בפי' כי שמש ומגן ה' אלקים: תהלים פד, יב. תניא שעהיחיה"א פי"ז ואילך. יהל אור להצי"צ תהלים עה"פ. וראה בהמ"מ בתר"ח בראשית לב, ג. לקו"ש ח"יח ע' 310. וש"נ.
וכהדקן קמצא דלבושא מיני' ובי': ראה ב"ר פכ"א, ה. [וראה במ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשכ"א].

תמליכהו בשמים וארץ: ראה ברכות יג, ב. וזח"ג רכג, ב. ערב, א. ובכ"מ.

שהוא בחי' טעם כמוס לרצון שבמצוה כו', אבל הנה המצוה עצמה היא רצון בלתי טעם כלומר למעלה גם מטעם כמוס כו', אך הנה בזמן הגלות המצות הן למטה מן התורה דהיינו שהמצות מקבלים מן התורה כי המצוה נק' מצות המלך שהוא ציווי המלך בלתי ידיעת טעם לצווי ואינו אלא קבלת עומ"ש בלי טעם, והיינו מפני שבזמן הגלות המל' מקבלת מז"א וע"כ מצות שנק' מצות המלך מלכות דאצי' מקבלי' מו"ק דז"א דתושב"כ דאור אבא מאיר שם כנ"ל. ולכך נאמר בפ' שני' וקשרתם תחלה שהוא כללות המצות שהוקשו לתפילין ואח"כ ולמדתם כו' כי מזכיר את הנמוך ואח"כ את הגבוה כסדרן מלמטה למעלה בסדר המדריגות שעולים זה למעלה מזה והמצות שרשן בבחי' מל' מזכיר תחלה ואח"כ א' ולמדתם שהוא התורה שהוא בבחי' ז"א, כי פרשה והי' א"ש מדבר בזמן הגלות כמ"ש וסרתם ואבדתם כו', אבל הנה לע"ל כתיב אשת חיל עט"ב כנ"ל דבחי' המל' לאחר הברירה תעלה למעלה מבחי' שם מ"ה דז"א שנק' בעלה לפי שתעלה לבחי' ס"ג דבינה ובבחי' בינה מאיר שם אהי' דכתר כמ"ש אהי' אשר אהי' כידוע, והיינו בחי' עלי' שלישיית דמל' שתעלה לבחי' הכתר דא"א שלמעלה גם מבחי' ח"ס דא"א, והיינו ענין שורש המצות למעלה שהן למעלה גם מבחי' טעם כמוס לרצון אלא רצון פשוט בלתי טעם ותענוג גלוי לרצון (והיינו בחי' י"ג חוורתי שבגולגלתא דא"א שהוא בחי' עונג העליון הנעלם שלמעלה מבחי' גלוי העונג שבח"ס כנ"ל וד"ל) ואז יהי' שורש המצות גבוה משורש התורה ותקבל התורה מן המצות כו' וע"כ מזכיר בפ' ראשונה מצות ת"ת קודם ואח"כ וקשרתם כו' שהן המצות דהיינו כסדר עליות המדריגות מלמטה למעלה כנ"ל לפי שהמצות יהיו גבוהים לעתיד יותר מן התורה מטעם הנ"ל ופ' ראשונה מדבר לעתיד כמשמעות לשון ואהבת שעתיך לאהוב ואז יהיו הדברים האלה כו' וע"כ לא נזכר ואספת דגנך בפ' ראשונה לפי שבחי' הברורים לא יצטרכו לעתיד כנ"ל ומה שנק' רצונו של מקום יהי' לעתיד בבחי' המשכת אורות מקיפים דתהו שהן למעלה מבחי' התיקון כנ"ל, וע"כ נזכר בכל מאדך בפ' ראשונה שהוא בחי' מקיף דכתרי' דתהו ולא נזכר בכל מאדך בפ' שני' לפי שבפרשה שני' מדבר עכשיו בזמן הברורים שהוא ואספת כו' והן מעשה המצות ג"כ שמקבלים מחכמה שבתורה שהוא שם מ"ה דז"א דתיקון כנ"ל ואספת דגנך נז' בפ' שני' ולא בפ' ראשונה והכל מטעם א' הנ"ל וד"ל.

ובזה יובן ג"כ שורש ענין תפילין דרש"י ותפילין דר"ת דהנה ידוע בפע"ח בשער התפילין דרש"י ד' פרשיות כסדרן קדש והי' כי יביאך שמע והי' א"ש היינו

כי המצוה נק' מצות המלך: ל' הפסוק אסתר ג, ג. וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' יא.

אהי' אשר אהי' כידוע: ראה זח"א יא, א. ובמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רכו.

י"ג חוורתי שבגולגלתא דא"א: ראה זח"ג קכח, ב.

והנה כאשר ישראל עושים רצונו של מקום אז נאמר ואספת דגניך כנ"ל, והענין הוא דאסיפה זו לאסוף הדגן אינו אסיפה גשמיות אלא ר"ל אסיפה וקיבוץ רוחני, לאסוף ולקבץ כל הניצוצות שנפלו בקליפות דהיינו כל חיות הדברים גשמיים דדצי"ח כמו במזון ומאכל ולבוש ששרשן מבחי' התוהו כידוע, והוא ע"י קיבוץ ואסיפת כל מיני התקשרות רצונות זרות שבנפש הבהמית שנקשרה בתאות דברים הגשמיים ובפרט ביגיע כפיו במו"מ וכו', מפני בחי' ביטול הרצון מכל וכל רק לה' לבדו, שאז עולים גם כל הניצוצות דקדושה שיש בכל אשר לו במזון וכו' לה' אחד במס"נ בתפילה, וע"ז אמר ואספת דגנך וכו', בחי' אסיפה וקיבוץ ניצוצות הרבה מאד. וע"ז רמזו רז"ל דלא גלו ישראל לבין אוה"ע אלא להוסיף להם גרים, וזה פלא גדול לכאורה דאין אדם זורע קב אלא להוציא כמה כורים, ומאחר שנלמד זה מפסוק וזרעתי לי בארץ א"כ הגרים ירבו בישראל הרבה כמה פעמים מישראל, ולא ימצא גם חלק א' מריבוא גרים בישראל בכל דור, אלא הכוונה על בחי' העלאת הניצוצות שבעסק מו"מ ובבני חיי ומזוני שתחת ממשלת כל שר משרי אוה"ע כו' שניתוסף הרבה פעמים יותר ממספר נשמות ישראל כו' וד"ל (והטעם שנק' בשם אסיפה הוא מפני שעולים כל הניצוצות דקדושה מטורי דפרודא הנק' רה"ר דקליפה לבחי' רה"י דקדושה כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

אך הנה יש להבין לפי זה המשך הפסוקים דוה"י אם שמוע כו' ונתתי מטר ארצכם יורה ומלקוש ואח"כ אמר ואספת דגניך כו', ואם אסיפה זו רוחניות היא כנ"ל מה שייכות יש לה עם מה שקדם ונתתי מטר ארצכם. אמנם הענין הוא דבחי' מטר זה הוא בחי' המשכה והשפעה עליונה מלמעלה למטה שנותן כח ועוז למטה שיוכלו כל הניצוצות שכבר ירדו למטה מטה לעלות למעלה מעלה (והיינו בחי' המשכת מ"ד כדי שיהי' במקבל כח להעלות מ"ן, כי כל בחי' העלאת ניצוצות מדצח"מ דבחי' נוגה הנ"ל הנק' בירורי נוגה מזה נעשה העלאות מ"ן כידוע אך הכח הזה שיוכל להעלות ולברר כו' בא מלמעלה מהמשפיע למקבל והוא מבחי' ז"א למל' ומבחי' מל' בבי"ע, וזהו פי' עושין רצונו של מקום בבחי' המשכת מ"ד אז נאמר ואספת דגנך לברר בהעלאת מ"ן, ולא כפי' הא' דביטול היש לאין שנק' בירורי נוגה נק' עושים רצונו של מקום כו', ובמ"א מבואר דהמשכת מ"ד שאחר העלאת מ"ן נק' עושין רצונו של מקום וזהו כפי' הא' אך בכאן שאומרים ונתתי מטר ארצכם ואח"כ ואספת מיירי בבחי' מ"ד שנותן כח להעלות מ"ן, וזהו ונתתי מטר ארצכם כו' פי' עד"מ המטר הגשמי שמתחלק לטיפין

לומר בהן שבירה ונפילה כלל, והנה עיקר הבירור הוא לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שהוא להעלות לבחי' הכלים דתוהו שנפלו למטה ולאחר הבירור הרי עולים בחי' הכלים דתוהו לשרשם שהוא בחי' שם ב"ן דז' מלכים דתוהו שהן ב"ן דס"ג כידוע והן גבוהים גם מבחי' האורות דתיקון כמ"ש ואלה המלכים אשר מלכו כו' לפני מלוך מלך לבניי וכל מלוכה הוא בחי' ב"ן, וגם הן היו לפני בחי' האורות דתיקון שנק' ישראל כידוע, וא"כ מה שיקרא לעתיד בשם עושין רצונו של מקום היינו שיומשך בחי' אורות דתוהו שכבר נסתלקו ועלו למעלה מעלה, שירדו למטה ויתלבשו בבחי' הכלים שלהם שעלו מן הבירור ע"י התיקון דשם מ"ה כנ"ל, וידוע בע"ח דבחי' אורות דתוהו הן בחי' י' כתרים בלבד שנק' י' נקודות ולכך נק' הם בשם רצונו של מקום כי הכתר הוא בחי' מקיף כו', ונמצא הרי בחי' רצונו של מקום שבהמשכת ה' כתרים דתוהו לבחי' הכלים גבוה הרבה מבחי' רצונו של מקום שבבירורים שהוא רק בבחי' האורות דש' מ"ה דתיקון שהן למטה גם מבחי' הכלים דתוהו כנ"ל, וזהו שורש הטעם לזה שאמרו לעתיד דקרא ואספת דגנך נק' אין עושין רצונו של מקום לגבי בחי' רצונו של מקום שיהי' לעתיד בהמשכת אורות הכתרים דתוהו אבל עכשיו קרא דואספת דגנך בעבודת הבירורים רצונו של מקום, ושני המאמרים אמת ולא סתרי אהדדי כלל דזה מדבר עכשיו וזה מדבר לעתיד כנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן מה שבפ' ראשונה דק"ש אמר ושנתם לבניך תחלה ואח"כ וקשרתם לאות ובפ' שני' אמר בהיפוך דמצות קודמים לתורה והזכיר וקשרתם קודם ולמדתם כו', כי הנה תחלה יש להבין שורש התורה והמצות דהנה אורייתא מחכמה עילאה נפקת ולכאורה אין זה מובן דהרי עיקר התורה הוא בחי' המדות טמא וטהור כשר פסול כו' כמו כל דינין שבתושב"כ במ"ע ומל"ת הכל אינו אלא בחי' מדות זה יכשר וזה יפסל, זה טמא לא יאכל כו' כמ"ש להבדיל בין הטמא לטהור כו'. אך הענין הוא דשרש תושב"כ הוא בחי' ו"ק דז"א, ואמנם נמשך בו"ק דז"א מהארת אור אבא שהוא בחי' החכמה והטעם לכל דין והלכה שבתורה שבע"פ למה זה יטמא ויפסל ולמה זה יטהר כמו מ"ט דר' פלוני כו', כידוע שהתלמוד בבבליאה בבחי' הטעמים כו', ושרש החכמה דאצי' הוא בבחי' הח"ס דא"א שנק' חכמה נעלמה

ואלה המלכים אשר מלכו: וישלח לו, לא.

וידוע בע"ח דבחי' אורות דתוהו הן בחי' י' כתרים בלבד: ראה בארוכה תו"ח בראשית ט, א ובהמ"מ שם.

ושנתם לבניך . . וקשרתם לאות: ואתחנן ה, ז"ח.

וקשרתם קודם ולמדתם: עקב יא, יח"ט.

אורייתא מחכמה עילאה נפקת: זח"ב סב, א. א. פה, א. א. קכא, א. ועוד.

להבדיל בין הטמא לטהור: שמיני יא, מז.

שהתלמוד בבבליאה: פע"ח שער הנהגת הלימוד (שי"ז).

דלא גלו ישראל לבין אוה"ע אלא להוסיף להם גרים: פסחים פז, ב.

דאין אדם זורע קב אלא אלא להוציא כמה כורים: ראה פסחים שם. תו"ח שמות מ, ג. בשלח קלג, ג.

רלא, ב. משפטים רצו, א. ובכ"מ.

וזרעתי לי בארץ: הושע ב, כה.

מטורי דפרודא: ראה זח"א כט, ב. קנח, א. זח"ב רלד, א.

המשך הפסוקים דוה"י אם שמוע: עקב יא, יג ואלך.

הדינים והצמצומים בבחי' השערות שלה שהן סומקי גו סומקי כו' אזי כתיב נאלמתי דומי' שנתעלם כח הדיבור שהוא מפני בחי' צמצום המוחין והסתלקות מן הדיבור כדי שיוכל להיות צמצום גמור שהן בחי' הגבורות שנק' גוזזיה כדי שעי"ז יומשך יניקה לע' שרים להפרידן מהקדושה כנ"ל וז"ש כרחל לפני גוזזיה דוקא נאלמה וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן שורש ענין הנ"ל בשני מאמרי רז"ל ע"פ ואספת דגנך דסתר אהדידי לכאורה כנ"ל, דהנה ג' מדריגות יש, הא' מ"ש ולקחתי דגני כו' שהוא מדבר כשאין ישראל עושין רצונו של מקום כו' כנ"ל, והב' מ"ש ואספת דגנך עכשיו בזמן הברור שהוא בזמן שישאל עושין רצונו של מקום, והג' מ"ש ועמדו זרים כו' לעתיד דלאחר הברור כו' (ומ"ש ואספת דגנך עכשיו יהי' לעתיד נחשב בבחי' אין עושין רצונו של מקום כנ"ל). וביאור ג' אלה המדריגות הנה יובן עפ"י הנ"ל דבחי' הברורים זהו שעלה בעיקר הרצון העליון ונק' רצונו של מקום בכל עולם ועולם עד רום המעלות, והנה מ"ש ולקחתי דגני היינו כשאין ישראל מבררים בירורים בהעלאת רפ"ח כלל כי אין בידם תשומע"ט אז נק' דגני ולא דגנך והיינו כשאין ישראל עושין רצונו של מקום, אבל כשישראל מבררים ומעלים כל הניצוצות שנפלו כו' ומהפכים חשוכא לנהורא כו' אז נאמר ואספת דגנך והיינו כשישראל עושים רצונו של מקום, אבל לעתיד הנה לא יצטרכו לברר בירורים דרפ"ח כו' כי הכל יבורר וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' אז נאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם כו' שלא יצטרכו בעצמם לעבוד עבודה כלל ואז לא יקרא עושין רצונו של מקום בעבודת הברורים כלל אחר שכבר נברר הכל אלא יקרא עושין רצונו של מקום במעלה ומדריגה יתירה הרבה מבחי' עושין רצונו של מקום שבעבודת הברורים בזמן הגלות כנ"ל. דהנה מה שמבואר למעלה בפ"י ואספת דגנך שהוא לברר בירורים היינו ע"י בחי' שם מ"ה דתיקון שמברר לבחי' ב"ן שנפל בעולם הבריאה כי בחכמה אתברירו דוקא כידוע, ואמנם הנה שם מ"ה יהי' לעתיד למטה משם ב"ן כמ"ש אשת חיל שהוא שם ב"ן לאחר הברור עטרת לבעלה שם מ"ה כי תעלה לשרשה בבחי' ס"ג דתוהו שלפני מ"ה דתיקון, כי הנה בחי' הכלים דתוהו הוא שנפלו ונשברו כידוע בע"ח שמפני תוקף האור דתוהו לא יכול הכלי לסובלו ונשבר הכלי ונפל למטה ומבואר דבר זה במ"א, אבל בחי' האורות דתוהו נסתלקו ועלו למעלה בעצמות המאציל ולא שייך

טיפין ומרוים את הארץ שתתן כחה להצמיח כל צמח תבואה ופירות כך נמשך בחי' מי החסדים העליונים מלמעלה בכדי שיוכל להיות צמיחה מהארץ העליונה כמ"ש כי כארץ תוציא צמחה כן יצמיח ה' כו' ולמטה בכללות נשמות ישראל הנה נמשך אור חסד עליון בכאור"א מישאל לפום שיעורא דילי' בהשגתו ועבודתו והוא בחי' אה"ר שנמשכת מלמעלה בכל ניצוץ להיות בכחו להעלות באהבה ויראה כל הדברים הגשמי' שבנפשו הבהמית כנ"ל, ובחי' התחלקות אור האהבה והחסד לכאור"א נק' מטר ארצכם כטיפי' של גשמי' שיוורדים בארץ, כי כללות נש"י נחלקים לס"ר ניצוצות וכמ"ש רז"ל בברכת חכם הרזים ברואה אוכלסא כו' לפי שבאוכלסא של ס' ריבוא דעות והיינו ס' רבוא מיני השגות באלקות כי יש שכל מתפעל ויש שכל מתפעל כך כמ"ש כי תוכן לבות ה' ותוכן רוחות ה' ולפי ששורש נשמות ישראל בבחי' ו"ק דמלכות דאצי' וכאור"א כלול מק' אלף עולה ס' רבוא וזהו ברכת חכם הרזים שנמשך ס' רבוא מיני שכלי' לבחי' חכמה עליונה שבמדות שבמל' דאצי' וכמ"כ בחי' אור ומימי* החסדים העליונים שנמשך לס"ר נשמות מבחי' חסד עליון דז"א מתחלק בכל חד לפי שורש נשמתו בבחי' המל' וע"כ נק' מטר ארצכם כטיפין של גשמים שיוורדין בארץ וד"ל. (ופי' בעתו בעת רצון שיוכל להיות עי"ז העלאת מ"ן, והמטר הזה מתחלק לשני מדריגות יור"ה ומלקו"ש בשני זמנים כו' וד"ל).

והנה יש עוד בחי' אהבה רבה שלמעלה מבחי' מטר ארצכם הנ"ל והוא בחי' אהבה רבה דבכל מאדך האמורה בפ' ראשונה דק"ש שהיא באה מלמטה למעלה ע"י התשובה עילאה מעומקא דלבא מחמת שצר לו מאד מעוצם רחוקו נפשו מה' אחד כמ"ש בצר לך ומצאוך כו' ושבתי עדי ה' כו' וכן כתיב ויצעקו אל ה' בצר להם כו' דהיינו שיתמרמר בנפשו באמת מעומקא דלבא עד שימאס בחיי הבלו וירים קולו בבכי' מפני המרירות העצומה, כי צעקת זאת צעקה של בכי' היא כמ"ש במרדכי ויצעק וצעקה גדולה ומרה, והוא הנק' מי בוכי' כמ"ש בזה"ק מים תחתונים בוכי' אנו בעינן למהוי קדם מלכא כו'. והתחלת התשובה הזאת מעומקא דלבא בבכי' של מרירות הוא מר"ח

כי כארץ תוציא צמחה: ישעי' סא, יא.

וכמ"ש רז"ל בברכת חכם הרזים: ברכות נח, א.

תוכן לבות ה' ותוכן רוחות ה': משלי כא, ב. טז, ב.

ומימי: תיבה זו אינה ברורה בהכתיב.

לשני מדריגות יורה ומלקוש: ראה תענית ה, א. לקו"ת במדבר ז, ב. אמרי בינה שער הק"ש פנ"ח.

בצר לך ומצאוך: ואתחנן ד, ל.

ויצעקו אל ה' בצר להם: תהלים קז, ו. כח.

ויצעק וצעקה גדולה ומרה: אסתר ד, א.

מי בוכי': ראה ס' דרשות התורה לר' שם טוב ר"פ ויקרא. ס' חסד לאברהם מעין ב' נהר ג'. לקו"ת

במדבר ג, ב. דרושים לר"ה נה, ד.

בוה"ק מים תחתונים בוכי': תקו"ז ת"ה (יט, ב).

סומקי גו סומקי: ראה בנסמן לעיל ע' רצב.

ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב.

בחכמה אתברירו: ראה זח"ב רנד, ב. וראה במ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רצה.

אשת חיל: משלי יב, ד.

כידוע בע"ח שמפני תוקף האור דתוהו: ראה ע"ח שער המלכים (שי"א) פ"א. וראה מאמרי אדהאמ"צ

קונטרסים ע' שס. וש"נ.

אלול כידוע דר"ת אלול אני לדודי ודודי לי פי' אני לדודי ע"י התשובה שישבו כנ"י אל ה' מעומקא דלבא ואזי ממילא דודי לי שהקב"ה מתעורר ברח"ר למחול ולסלוח בר"ה ויוה"כ, וכל זמן החודש הזה אמר אני לדודי ודודי לי שכולו עת רצון מלמעלה לעורר י"ג מדה"ר ע"י הבכ"י בנפשו ובר"ה ויו"כ נמשכים ויורדים הי"ג מדה"ר מלמעלה למטה בלבד וד"ל.

והנה מט' באב מתחיל זמן שרש הבכ"י למעלה בשורש כללות נ"י שנק' רחל כמ"ש קול ברמה נשמע כו' רחל מבכ"ה על בניה כו' כי איננו כו', כי הנה לא כתיב רחל בוכה אלא מבכה לשון נפעל פועל יוצא שמשם נמשך התעוררות הבכ"י בכללות נ"י למטה, מפני שבט"ב נחרב בהמ"ק ונסתלק גילוי אור אלוקי דמל' דאצ"י שנקרא שכינה וירדה למטה בגלות בע' שרים, ובח"י גילוי אורות עליונים דז"א במל' נסתלק גם הוא למעלה מעלה וכמ"ש בזה"ק קוב"ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא כו' וז"ש כי איננו שעצמות אור א"ס שבאצ"י אסתלק לעילא ואינו בא לידי גלוי בבחי' מל', וגם בחי' מל' ירדה למטה בסתר המדריגות וע"כ אמר רחל מבכ"ה לעורר בכ"י בכנ"י ובנשמות ישראל שנסתלק מהם אור גלוי שכינה, כי בגלות נאמר אותותינו לא ראינו כו' (ונמצא הבכ"י הזאת על ב' דברים הא' על העדר האור באצ"י והב' על העדר האור בכי"ע). ובאמת יוכל אדם לדון ק"ו גדול ממה שמצינו בדברי רז"ל ע"פ עוברי בעמק הבכא כו' שהרשעים בוכי' על צערם באש של גיהנם, והרי אמרו באחר מוטב לדייני' בגיהנם בשביל שיקבל עונג העליון בגלוי זיו השכינה בג"ע וא"כ בהעדר גלוי אור האלקי מכ"ש וק"ו שיש לבכות, ומכ"ש דכ"ש מהעדר גלוי אור עצמות א"ס שבאצ"י המרומם לאין קץ מכל ההשתלשלות, שכל ההשתלשלות באב"ע אינו נחשב גם בערך טפה בים אוקינוס לגבי עצמות המאציל כו', כי בחי' גלוי אור האלקי הנק' שכינה אינו רק בחי' זיו ואור בלבד כידוע, וכאשר יתבונן האדם בעוצם רחוקו מה' אחד הרבה יש לו לבכות יותר מן יראת העונש בגיהנם מאחר שיסורי גיהנם נסבלי' בשביל התענוג האלקי הזה כו' (ומה שבכה ריב"ז כשאינו יודע באיזה דרך מוליכים אותו לא מפני הצער של גיהנם אלא מפני ריחוקו מגלוי שכינה כו').

דר"ת אלול אני לדודי ודודי לי: שה"ש ג, ג. פע"ח שער ר"ה פ"א. ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (ד"ה עוד יש). ב"ח לטור א"ח סתקפ"א. ועוד.
קול ברמה נשמע: ירמ"י לא, יד.

בזה"ק קוב"ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא: ראה זח"א רי, א. זח"ב נה, ב. זח"ג כ, ב. עה, א. וראה ת"ח בראשית צה, א, ובמ"מ שם.

אותותינו לא ראינו: תהלים עד, ט.

בדברי רז"ל ע"פ עוברי בעמק הבכא: תהלים פד, ז. עירובין יט, א.

מוטב לדייני' בגיהנם: חגיגה טו, ב.

ומה שבכה ריב"ז כשאינו יודע באיזה דרך: ברכות כה, ב.

באורות יש בחי' עילה ועלול כמבואר בשער עצמות וכלים, שהרי כל עיקר בחי' התהוות עלול מעילה אינו אלא ע"י אמצעי' הכלים דוקא, כמו התהוות השכל מן המשכיל אינו אלא מבחי' הכלי שלו, דהיינו כאשר יש בחי' כלי וחומר הנושא לצורת כח המשכיל אזי נמשך התהוות שכליים וסברות רבות מכח המשכיל, וכן מן השכל שבמוח דוקא מתהווה התפעלות המדות דהיינו רק מבחי' כלי המוח, אבל כאשר האורות בלתי כלים כמו בכחות הכלולים בעצמות הנפש א"א לומר שיתהווה שם השכל מכח השכל אלא כלולים זב"ז ומתאחדים כולם בנפש כו', וכך יובן למעלה דבבחי' האורות העליונים מצד עצמן הן כלולים במאציל בתכלית האחדות הפשוטה וא"א לומר בהן בחי' השתלשלות עילה ועלול ושהעלול יוכלל בעילתו, רק כשבאים בהתלבשות בבחי' כלים כמו חכמה מוחא קרקפתא כתר חסד דרועא כו', כמו שאנו רואים בחוש שעליית המדות בשכל והשכל למעלה מן השכל אינו [אלא] דרך אמצעי' הכלי ולא בבחי' האורות, והשינה תוכיח שהמדות והשכל עולים כ"א בעצמות הנפש כו' וד"ל. וא"כ מ"ש למען יזמרך כבוד כו' הוא בבחי' הכלים דע"ס דמל', דהיינו בחי' למי"ד כלים דמל' שמתלבשים בבי"ע, י' כלים הפנימי' בבריאה וי' האמצעי' ביצירה כו', אבל בבחי' האורות א"א לומר בחי' שיר וזמרה שהוא בחי' עליית העלול בעילתו אחר שאין העלול נפרד שם מעילתו כלל כנ"ל וד"ל.

והנה בזמן בהמ"ק נאמר למען יזמרך כבוד ולא ידום וכן אלקים אל דמי לך כו' שהוא בחי' מל' דאצ"י שעולה למעלה באצ"י תמיד בבחי' שיר וזמרה שהוא בחי' עליות והתכללות העלול בעילתו כו' ואעפ"י שאין זה רק בבחי' הכלים דמל' דאצ"י ולא בבחי' האורות כנ"ל, אבל בזמן בהמ"ק הוה קיימא סיהרא באשלמותא באורות וכלים ג"כ כנ"ל והי' בחי' הביטול דעלול בעילתו בבחי' הכלים ג"כ מפני תוקף האור בבחי' יחוד עליון שבבחי' האורות דזו"נ, אבל בזמן הגלות שלמ"ד כלים דמל' דאצ"י יורדים ומתלבשים בהעלם אחר העלם בירידת המדריגות עד שמסתתר בתכלית הסתר והצמצום בע' שרים דנוגה דעשי' אז אין בחי' שיר ועלי' בכלים דמל' דאצ"י כמו בזמן בהמ"ק (וכידוע מענין שיר השירים דשלמה שלא ניתנה רק בזמן בנין בהמ"ק שהיתה בחי' שמחה גדולה למעלה כמ"ש ביום חתונתו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל) אלא אדרבה כתיב כרחל לפני גוזיזה נאלמה בחי' אלם שהוא צמצום הדיבור (והוא אותיות אלם מאלקים שהוא בחי' הקטנות שבמל' כו'). ומ"ש לפני גוזיזה דוקא נאלמה, היינו כמ"ש נאלמתי דומי' כו' דהיינו כשמתקבצים במל' בחי'

חכמה מוחא קרקפתא כתר חסד דרועא: תקו"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

וכידוע מענין שיר השירים דשלמה. . כמ"ש ביום חתונתו כו': ראה זח"ב קמג, א. ועוד. שה"ש ג, יא.

נאלמתי דומי': תהלים לט, ג.

וענין גלות השכינה בע' שרי' ידוע ע"פ כרחל לפני גוזיזה נאלמ"ה שהוא בחי' מל' שנק' רחל עקרת הבית שנמשכה בע' שרים שמקבלים מבחי' השערות דנוק'. אך לכאורה אין זה מובן דהלא גם בלתי גלות יש יניקה תמידית לע' שרים מבחי' השערות דנוק' ולמה אמר כרחל לפני גוזיזה נאלמה בזמן הגלות הלא גם בזמן בהמ"ק הי' לאוה"ע יניקה מבחי' השערות כמו שיש להם בזמן הגלות. אך הענין הוא דבבחי' השערות יש ב' מדריגות, הא' בחי' הפנימית והן עיקרי השערות שיונקי' מנקבי העור ממש והן הגומות שבעור שנמשך חיות פנימית לשם, והב' חיצונית השערות הנבדלים מן הגוף רק שחלל השערה יש בה קצת יניקה כל שהו ועובר ודוחק לחוץ מן השערה. כמו הזיעה שמתמלאת פנימיותה מחיות פסולת הדם שבגוף בגומות ונקבים שבעור ושם נאחזים עיקרי השערות, אמנם אותה הזיעה שעוברת בחלל השערה ונסחט לחוץ זהו חיצונית הזיעה והוא הנק' חיצונית השערה. וכן בכל יניקה וחיות שנמשך דרך השערות כמו בשערות שבראש ממותרי המוחין כידוע ומבואר במ"א יש הפרש וחילוק שני מדריגות הללו פנימית וחיצונית. והנה בזמן הגלות מקבלים הע' שרים יניקה פנימית יותר, והיינו מבחי' נקבי העור דנוק' ששם עיקרי השערות (הגם שהוא בחי' פסולת האור הפנימי מ"מ בפסולת עצמו יש פנימיות וחיצונית).

וזהו כרחל לפני גוזיזה נאלמה כמשל הגוזו את השה שמפריד השערות לגמרי ונעשי' מובדלים כי גוז עיקר השערה ממקור חוצבה יניקתה בפנימיות נקבי העור, והיינו מה שאנו רואים שבגלות הע' שרים הם יותר יש ונפרד כמ"ש אם תגביה כנשר, וכן שר של מצרים אמר לי יאורי כו' עד שאומרים ידינו רמה ולא ה' פעל כל זאת, הגם שכל יניקתם מבחי' השערות אינו אלא בחי' המותרות הנופלות מפנימיות האור האלקי שבאורות וכלים דמל' ולא נמשל רק לזיעה שיוצאת בנקבי העור כמו מזיעתן של חיות נהר דינור יוצא כו' וכמ"ש במ"א, מ"מ בבחי' המותרות המה מקבלים מבחי' הפנימיות שבו ונעשים נבדלים בפ"ע בפירוד גמור כמשל הגוזו, וע"כ אמרו כרחל לפני גוזיזה כו' כמו שאחר הגוזיזה אין לשערות חיבור וביטול לגבי השה כן אין להם אח"כ ביטול לקדושה אלא אומרים ידינו רמה כו', משא"כ בזמן בהמ"ק הגם שקבלו הע' שרים יניקה מהקדושה האלקי אבל לא קיבלו רק מבחי' חיצונית השערות בנוק' שנק' רח"ל היוצא לחוץ כמשל השערות המחוברות בגוף השה שבטלים ונגררים אחר הגוף השה ולא נמשך יניקה להם רק מקצה השערות

כרחל לפני גוזיזה נאלמה: ישע"י גג, ז. וראה גם לקו"ת נציבים מה, ב. ובכ"מ. בשערות שבראש ממותרי המוחין כידוע ומבואר במ"א: ראה לקו"ת בעלותך לא, א. שלח מה, א. תצא לו, ג. לז, ב. ובכ"מ.

אם תגביה . . . לי יאורי . . . ידינו רמה: עובדי' א, ד. יחזקאל כט, ג. האוינו לב, כו. מזיעתן של חיות נהר דינור יוצא: חגיגה יג, ב. וראה תו"א מקץ לא, ב. לקו"ת במדבר יא, ב. שלח מא, א. שה"ש מב, ד. ובכ"מ.

בחי' שערות דנוק' הן בחי' שמים* עליונים כמו תער הנז' בלויים שהוא בחי' גבורות דשם ב"ן כו' (כמ"ש במ"א) וכמשל שערות האדם שכבדים עליו מגלחם כו', משא"כ בזמן בהמ"ק מפני שהמל' היתה מלאה חסדים עליונים מבחי' יחוד עליון דזו"נ פכ"פ תמיד כמ"ש בזוהר דבימי שלמה קיימא סיהרא שהוא המל' באשלמותא בכל קומת בנינה הי' אור החסדים דז"א ואו"א כו' מאירים בה עד שגם בחי' התפשטות אור המל' בכי"ע הי' מאיר מאותו האור וכמו זמן מלוי הלבנה שאז עת רצון כו' ע"כ אף שהי' יניקה לחיצונית ג"כ מבחי' השערות דנוק' מבחי' עור החשמ"ל כנ"ל היו גם הם בבחי' הביטול לקדושה העליונה, אך לא בתכלית השלימות כמו לעתיד, שהרי כל האומות היו נכנעים תחת מלכות שלמה ומביאין לו מנחה ודורון, וכל החכמים שבגוים היו באים לשמוע חכמת שלמה כו', וכן בזמן חזקיהו הי' מעין מעלה זאת, וע"כ יכלו כל הע' שרים לקבל אז גם מבחי' הפנימית של השערות ולא היו מחריבין את העולם אלא אדרבה נתוסף בהן בחי' ביטול יותר כמו משל שערות שבגוף שנגררים ובטלים לגבי אברים לגמרי כנ"ל, משא"כ בזמן הגלות כתיב כרחל לפני גוזיזה דוקא מטעם הנ"ל וד"ל.

אך עדיין יש להבין מהו שאמר לפני גוזיזה נאלמ"ה מהו ענין אלמת זאת. אך הנה יש להקדים מ"ש למען יזמרך כבוד כו' שהוא בחי' עליות המל' שנק' כבוד בשיר וזמרה כו' וכמ"ש בזוהר בפ"י אלקים אל דמי לך כידוע, ולכאורה אין לזה הבנה דאיך שייך בחי' שיר וזמרה בבחי' מל' שנחשבת מי' ספירות ואיהו וחיוהי חד כידוע ולמען יזמרך משמע שמזמרת לפני ה' כו'. אך הענין הוא דאין בחי' שיר שייך רק בבחי' הכלים ולא בבחי' האורות. והענין הוא משום דעיקר בחי' שיר הוא בחי' ההעלאה של העלול בעילה שלו כמ"ש במ"א בענין שירה של המלאכים כמ"ש במשנה בעלי השיר יוצאין בשיר: שבת נא, ב. וראה תו"א ז, ג. קיג, א. לקו"ת ברכה צח, א. סידור עם דא"ח ערה, ב. תו"ח בראשית לד, ד. ובמ"מ שם.

שמים עליונים: כ"ה בכתי"י המעתיק. למען יזמרך כבוד: תהלים ל, יג. וכמ"ש בזוהר בפ"י אלקים אל דמי לך כידוע: ראה זח"ב רנו, ב. קמ, א. ועוד. ואיהו וחיוהי חד כידוע: תקו"ז בהקדמה (ג, ב). במ"א בענין שירה של המלאכים כמ"ש במשנה בעלי השיר יוצאין בשיר: שבת נא, ב. וראה תו"א ז, ג. קיג, א. לקו"ת ברכה צח, א. סידור עם דא"ח ערה, ב. תו"ח בראשית לד, ד. ובמ"מ שם. ולא כדעת הפרד"ס שגם באורות יש עילה ועלול: ראה גם בהגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' ס, וסה"מ תרס"ה ע' רעג. (בשני מקומות הנ"ל מבואר שגם לשיטת הפרד"ס ענין עילה ועלול הוא רק בהכלים ולא באורות, וע"י במובא בליקוט פירושים לתניא (חיתריק) אגה"ק ס"כ, ע' שצו ואילך. ובמאמר כאן כנראה קאי לאופן הביאור בשיטת הפרד"ס שגם האורות הם בציור ואינם אחדות פשוטה, ראה לעיל בס' זה ע' ריח, אוה"ת על מארז"ל וענינים ע' רסג, המשך תרס"ו ע' קסב, ובמובא בס' הערכים חב"ד כרך ד' ע' קז).

התלוי ויורדין למטה, וגם זאת הי' בבחי' הביטול תמיד מאחר שבחי' עיקרי השערות מחוברים בנקבי העור (שהוא כמו חלל שבין אות לאות כמ"ש במ"א). ונמצא בעצם השפע גשמי' כסף וזהב ותענוגי' גשמי' הכל נמשך להם בזמן הגלות כמו בזמן בהמ"ק, רק בבחי' הפירוד שלהם יש הפרש מפני שמקבלים בגלות בבחי' הפנימית יותר, ולכך אמר נאלמ"ה בחי' אלם מאלקים כענין שאמרו גוים מרקדין בהיכלו והוא שותק אין כמוך באלמים כו', וכך ענין השכינה בגלות בע' שרים הוא בחי' אלם כמו הישן שהזבובים עוברים על פני עורו ואינו מרגיש אבל בהקיץ מרגיש כמ"ש ויקץ כישן ה', אבל בזמן בהמ"ק לא נאמר נאלמה לפי שהי' יחוד עליון דו"ג באצי' ובכריאה בבחי' טובב בממלא בבחי' גלוי המוחין דוקא ואז נאמר במל' למען יזמרך כבוד כו' היפך השתיקה כו' וד"ל.

וזהו קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה כו' פי' קול ברמה בבחי' הרוממות דכתר עליון שמשם נמשך מקור הי"ג מדה"ר כמ"ש ויקרא ה' ה' אל רחום כו' שנמשך מבחי' הוי' שבעצמות המאציל להוי' שהוא שורש הנאצלים כי הכתר הוא בחי' ממוצע כידוע והוא כללות בחי' רצון העליון (כמ"ש בציץ והי' על מצחו תמיד לרצון כו' וכמ"ש במ"א), ומפני שנעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו דהיינו קו האמצעי דמל' עד הכתר ע"כ אמר שבכית רחל דוקא נשמע קול בכייתה ברמה לעורר בחי' רחמים רבים העליונים שברוממות פנימיות הכתר שנק' קול ברמה, כי מי בוכי' מעוררי' י"ג מדה"ר כמ"ש למעלה בפי' אני לדודי ודודי כו', ולפי ערך בחי' הרוממות כך ערך התפשטות הרחמים הרבים כמו שאנו אומרים המלך המרום לבדו כו' ע"כ ברחמיך הרבים רחם עלינו, כי כל הגבוה גבוה יותר יתפשטו רחמים רבים ממנו, וכמו מלך בוד' שרוממותו דוקא גורמת הרחמנות כי כולם שפלים נגדו כו' וכמ"ש במ"א וד"ל. וזהו ענין אהבת ככל מאדך בפ' הא' שבאה ע"י התשובה שמעוררת למעלה רח"ר בלי גבול שהוא למעלה מבחי' אהבה וחסד דונתתי מטר ארצכם שבפרשה שני' כנ"ל וד"ל. וזהו ג"כ פי' עושים רצונו של מקום להמשיך מבחי' רצון העליון מקור הי"ג מדה"ר שיתפשטו עד למטה מטה בבחי' מקום שבמל' שנק' סופא דכל דרגין כי נעוץ תחלתו בסופן, וע"כ נק' המשכה זאת רצונו של מקום וד"ל.

עור דחשמל מפסיק לחלק לחלקים מצומצמים בריבוי נקבים וגומות שבעור שבוקעין לחוץ, והנה כאשר בחי' השערות מחוברים בשרשן שהן יודיין שבתוך הכלים דע"ס יש להם שייכות ויחוד קצת בכלים דע"ס דנוק' (עד"מ שמרגיש כאב בהמשך השערה) אך כשגוזזין אותן נעשים נפרדין מעיקרי שרשיהן ואין להם שייכות ויחוד כלל עם העור והבשר שנק' כלים ואברים ואז הע' שרים שמקבלים מבחי' השערות הנגזזין נק' בחי' נפרד לגמרי כמו שר של מצרים שאמר לי יאורי כו' או ידינו רמה וכיוצא, אמנם בחי' גזיזה זאת הוא ירידה גדולה להן להפרידן משרשן כי בודאי הרבה חיות ואור יונקת השערה בעודנה מחוברת בעור ובשר שיונקת תמיד מחיות ואור בבשר משא"כ כשנגזזו לא יומשך עוד חיות בהן רק מה שכבר נמשך בהן, כי בחלק החי גם בחי' הצומח שבו יקרא ע"ש בחי' החי להיותם צומחים מן החי, ואין לצומח שצומח מן הדומם כתבואה ערוך לו כלל, וכמו"כ ודאי אין ערוך לצמיחת קרן הבהמה לצמיחת שער הזקן באדם ששער הזקן הוא בחי' צומח שבמדבר וקרן הבהמה הוא צומח שבחי' (ובודאי גם בצומח* שבחי' יש הפרש בין אדם לבהמה כי חי שבאדם הוא חי שבמדבר כו'). ונמצא ב' דברים יש במעלת השערות המחוברות על השערות הגוזזות, הא' שמחברים הן צומח שבחי' כנ"ל, והב' מה שיצמחו עוד ואינו נק' בחי' דומם משא"כ הגוזזות לא יצמחו עוד ונעשים בחי' דומם (אלא ששער אדם הגוזז נק' דומם שבאדם כו' (ובזה יובן מ"ש בזה"ק ע"פ ביום ההוא יגלח ה' בתער השכירה במלך אשור בזקן כו' וכמוזכר בדברי רז"ל בפ' חלק שהוא להפריד את תוס' יניקת החיצונים מהקדושה העליונה כו') וע"ד טעם גילוח הלויים להיות שרשם מבחי' הגבורות והשערות מוסיפים גבורות קשות מטעם הנ"ל כך מלך אשור צריך גילוח להיותו מלא גבורות קשות ולא יחריב את העולם כו' וד"ל).

וזהו שרש ענין כרחל לפני גוזיזה בזמן הגלות דוקא, דהנה בזמן הגלות בחי' המל' מלאה גבורות כמאמרז"ל כאשר עוברה כו' ואז אם הי' יניקת הע' שרים משערות המחברים הי' נמשך להם גבורות קשות לרוב והיו מחריבין העולם, אבל כשהן מקבלים מהשערות הנגזזות אינם מקבלים רק בצמצום וגבול שכבר נמשך בהן כי הרי נפרדין לגמרי מעיקרי השרשים של השערות ונעשים בחי' דומם בלבד כנ"ל, ואעפ"י שבוה נעשים נפרדים יותר מטעם הנ"ל מ"מ לא נמשך להן עוד, והגוזזים את

לי יאורי . . . ידינו רמה: יחזקאל כט, ג. האזינו לב, כו.

בצומח: כ"ה בכת"י המעתיק, ואוצ"ל: בחי'.

בוה"ק ע"פ ביום ההוא יגלח . . . וכמוזכר בדברי רז"ל בפ' חלק: ישעי' ז, כ. זח"ג מט, א. סנהדרין צה,

ב. וראה ס' מאמרי אדה"ו נביאים ע' מג ואילך, ובמ"מ שם.

המל' מלאה גבורות: ראה סידור עם דא"ח מא, א. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ריח. וש"נ.

כמארז"ל כאשר עוברה כו': ברכות כט, ב.

גוים מרקדין בהיכלו: יומא סט, ב.

אין כמוך באלמים: ראה גיטין נו, ב. וראה ס' מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' תקעב, ובמ"מ שם.

ויקץ כישן ה': תהלים עה, סה.

למען יזמרך כבוד: שם ל, יג.

ויקרא ה' ה': תשא לד, ו.

כי הכתר הוא בחי' ממוצע כידוע: ראה ע"ח שער דרושי אבי"ע (שמ"ב) פ"א.

והי' על מצחו תמיד לרצון: תשא כה, לח.

אמנם יש הפרש בין בחי' י"ג מדה"ר כמו שהם עדיין בשרשם העצמי בבחי' הכתר שנק' רצון העליון, בין בחי' התפשטותם וירידתם למטה מטה. הגם דהא בהא תליא דמפני הרוממות דכתר כך ערך ירידתם למטה, מ"מ בהתפשטותם וירידתם למטה משתנה מהות אור הרצון ונעשה בצירוף אותיות באופן אחר והוא אותיות דונוצ"ר חסד כו' שהן אותיות רצון בשינוי הצירוף כי תיבת ונוצר אותיות צנור להוריד ירידות ההמשכה של רצון העליון למטה עד"מ קילוח הצינור שממשיך המים למרחוק ולהלאה עד למטה מטה מאד, כך ונוצר חסד העליון לאלפים ורבבות מדריגות עד למטה מטה מאד, וכן יתפרש לאלפים לשון אאלפך חכמה, ותיבת לאלפים מורה ריבוי האלפים מפני ריבוי מיני המשכות הרצון מכת"ר לחכמ"ה להיות נק' חכ"ם ומבין כמ"ש והחכמה מאין כו' כי החכמה נק' מעיין וכמו מעיין הנובע שיש כמה מעינות נובעים וכולם נובעים ממקור מוצא מים אחד כו', וז"ש נוצר צינו"ר השפע מכתר נחלק לכמה מדריגות הנק' אלפים דחכמה כדי להתפשט למטה כי כל שפע אינו יורד למטה רק באמצעות החכמה דוקא כמ"ש כולם בחכמה עשית (ושם מ"ה דחכמה הוא במלוי אלפי"ן כי האל"ף הוא בחכמה והבי"ת בבינה כמ"ש הני דרדקי אל"ף בי"ת אלף בינה וכמ"ש בצירוף האלף במ"א וד"ל).

ובכל הנ"ל יובן ג"כ ענין אחד שיש להבין בשרש פרשיות דק"ש דהנה בפ' השני אמר תחלה וקשרתם שהוא כללות כל המצות כי הוקשה כל התורה כולה לתפילין כידוע ובפ' הראשונה אמר תחלה ושננתם כו'. והענין הוא כנ"ל דע"י הבכי' והתשובה מעוררים יג"מ הרחמים שנק' רח"ר והוא בחי' רצון העליון בכלל, והיינו בפ' השני' אחר שאמר ועצר את השמים כו' ואבדתם כו' וכתיב בצר לך ומצאוך כו' ובקשתם משם את ה' כו' בבחי' תשובה ואז ימשיכו רצון העליון שבמצות והוא מ"ש וקשרתם כו' והוקשה כל התורה לתפילין כמו התפילין שנכתבו ע"ג הקלף הגשמי והרי מלוש בקלף דפ' שמע כללות כל התורה דהיינו בחי' א' הפשוט וכך הוא כל התלבשות רצון העליון במעשה המצות המלוכשים בגשמיות דצ"ח כו'.

כי תיבת ונוצר אותיות צנור : ראה בכ"ז תו"א יתרו סט, ב. ובמ"מ שם.
 אאלפך חכמה: איוב לג, לג.
 והחכמה מאין: שם כח, יב.
 כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
 כמ"ש הני דרדקי: שבת קד, ב.
 וכמ"ש בצירוף האלף במ"א: ראה סה"מ תקס"ח ח"א ע' שיג. ס' מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רכד, ובהמ"מ שם.
 וקשרתם . . ושננתם: עקב יא, יח. ואתחנן ו, ז.
 והוקשה כל התורה כולה לתפילין: קידושין לה, א.
 ועצר את השמים כו' ואבדתם . . בצר לך . . ובקשתם: עקב יא, יז. ואתחנן ד, כט"ל.

העור מפסיק בין השערות לבשר ועכ"ז עיקר יניקתם הוא מהבשר דהיינו מן הדם שבבשר שבוקע דרך נקבי הגומות שבעור (וע"כ יש שערות אדומים ויש שערות ירוקות הכל לפי מזג הדמים וכמ"ש בזהר ע"פ ודלת ראשך כארגמן דשערות דנוק' סומקין סומקי גו סומקי כו' מפני שעיקר בנין הנוק' מבחי' הגבו' כו') וכמו"כ יובן למעלה בבחי' יניקת הע' שרים שלא יוכלו לקבל מבחי' אור פנימיות הכלים שנק' אברים דשכינתא אלא רק מבחי' פסולת הגבורות הנדחה ובוקע דרך בחי' עור דנוק' שהוא בחי' לבוש החשמ"ל שמלביש לזו"נ כידוע בפ"י ויעש ה' לאדם ואשתו כתנו"ת עור כו', ולפי שמקבלים מבחי' פסולת הגבורות והצמצומים שבדם הוא הנפש ע"כ עיקר יניקתם מבחי' שערות שנמשכים וצומחים רק מבחי' פסולת דמים, וגם זאת הן יוצאין בבחי' צמצומים גדולים, מלבד שהן באים רק מבחי' המותרות והפסולת הרי הן נמשכים כאו"א רק דרך גומא קטנה שממנה יונקת עיקר השערה ונמשך תוך חללה והוא מצומצם מאד (וכמארז"ל ע"פ בסערה כו' בין טפה לטפה ובין שערה לשערה לא נתחלף לי כו', כי כל שערה יש לה גומא בפ"ע כו'), ונמצא ששרש יניקה זו מתחלת מפסולת ומותרות הדם שבבשר (וכן ממותרי המוחין שבראש צומחים שערות שבראש כידוע) אך בנקבי העור דחשמ"ל בוקע הארה מצומצמת הזאת ומסתיימת בסוף השערה, והנה הגם שער מפסיק בין השרש של יניקת השערה לסופה מ"מ ע"י חיבור העור בבשר והשערות מושרשים בעור בגומות הן הרי המה טפלים לעור ובשר ונאחזין ונגררין אחר שרשיהן בבשר ואינם בחי' נפרד כלל בפ"ע (שהרי כשימשוך השערה יכאוב לבשר אך כשגוזז אינו מרגיש כאב בבשר לפי שגוזז את השערה בלבד ואין נוגע כלל בעיקר יניקתה בגומא שבתוך הבשר והעור, ונמצא הפרש גדול בין גוף השערה לעיקר שרשה בגומא שבתוך העור והבשר, שעיקר שרשה יש לה שייכות עם עצם הבשר והעור עד שירגיש כאב כשמושך השערה מחמת שנוגע בגומא כנ"ל אבל לגוף השערה אין לה שייכות כלל עם הבשר וע"כ לא ירגיש כאב כלל בגזיזה).

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבחי' שערות דעור דנוק' דז"א יש בהן ב' מדריגות הא' עיקר שרשם בגומא כו' והב' גוף השערות והיינו יודיין וויין כי הגומא שבתוך הבשר והעור הוא כמו יו"ד שבראש הוי"ו וגוף השערה הוא רגל הוי"ו שנמשך מראשו והולך ומתקצר (וכמ"ש בע"ח בענין קדש יהי' גדל כו' בשערות דראש' ממותרי מוחין סתימאה שהן כמו וויין והיינו בוויין תקטר), ובחי'

בזהר ע"פ ודלת ראשך כארגמן: שה"ש ז, ו. זח"ג קמד, ב. וראה שם קלו, ב.

שבדם הוא הנפש: פ' ראה יב, כג.

וכמארז"ל ע"פ בסערה: ב"ב טז, א.

וכמ"ש בע"ח בענין קדש יהי' גדל: ראה גם לקו"ת (טעה"צ) פ' בהר מצות נזיר. תו"ח חיי"ש ככג, ד.

בוויין תקטר: פיוט אומר בשבחין, סעודת ליל שבת.

והנה כל המצות נכללים במצות הצדקה וכמ"ש וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה כו', והטעם כי הצדקה למטה הוא להחיות רוח שפלים מן המשפיע אל המקבל וכך למעלה נמשך ונשפע מעצמות המאציל לנאצלים ונבראים כו', וז"ש שם יתנו צדקות ה' צדקות פרזונו בישראל פי' פרזונו מלשון הערים הפרזים וכמו פרזות תשב כו' שהוא עיר בלתי חומה שמפולשת מכל צד וכך בחי' גלוי הארת עצמות אור א"ס בלי הגבלת האור בבחי' כלי וצמצום נק' פרזון והיינו בחי' גלוי סובב הכללי שלמעלה מכל ההשתלשלות דאבי"ע, כי בחי' ממכ"ע הוא בחי' הקו והחוט שנמשך מעצמות אור א"ס בבחי' אור וכלי דוקא וכמשל התלבשות הנפש באברי הגוף כמו כח השכל בכלי המוח וכח הראי' בכלי העין וכיוצא שהאברים מגבילים האור והחיות כידוע אבל בחי' סובב הכללי הוא אשר אינו נתפס ומוגבל בבחי' כלי כלל כמ"ש הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך אפי' להיות כלי לכלי כו', והוא מפני עוצם רוממות אור עצמות הא"ס שנבדל בערך לגמרי מבחי' ההשתלשלות דאבי"ע, וכמו שאינו נתפס ומוגבל בגשמיות דבי"ע כך אינו נתפס ברוחניות דעולם האצ"י כי קמי' ממש שווים רוחניות וגשמיות אצ"י ועשי' כו' כמ"ש כחשכה כאורה כו' ומעלה ומטה שוים, וע"כ נק' בשם פרזון כמ"ש חדלו פרזון בישראל כלומר שלא נגלה עליהם מבחי' סובב הכללי שנק' פרזון, ואמנם ע"י מעשה הצדקה שכוללת כל המצות כתיב שם יתנו צדקות ה' צדקות פרזונו בישראל שנמשך בחי' פרזונו שהוא הארת סובב בממלא כו', וע"כ מצות הצדקה כוללת כל המצות לפי שכללות הכוונה במעשה המצות הוא ג"כ רק בחי' המשכת הכתר שנק' רצון העליון והוא בחי' הארת סובב הכללי כידוע וד"ל.

והנה כתיב ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני כו' פי' ע"י התשובה ממטה למעלה נק' מים חיים שנובעין מלמטה למעלה ומעוררים בחי' סובב הכללי שנק' ים הקדמוני קדמונו של עולם הנאצל כו', והיינו ע"י התורה ג"כ שנק' מים חיים שהולכים למעלה במקור חוצבם שנק' ים הקדמוני וכמ"ש בתורה כאשר יאמר משל הקדמוני כו' וכמ"ש על תורה ואהי' אצלו אמון כו'. ולכך הקדים ת"ת למצות בפי' הא' ובפי' הב' הקדים מצות לת"ת באמרו וקשרתם

התקשרות המקבל במשפיע ומשפיע במקבל שנתאחדו ממש והיו לבשר א' כו'. והנמשל מזה יובן למעלה בט' באב שנסתלק היחוד או זמן זכרון היחוד העליון בכנ"י שהוא בחי' מל' דאצ"י ואז נאמר רחל מבכה על בניה כו' כי בנ"י הן באים מיחוד העליון כו' ואז דוקא נתעורר בחי' פנימית כח העונג העליון שנמשך ביחוד עליון דז"א, ומעורר גם במשפיע שהוא בחי' ז"א במקור המשכת מוחין שלו שהוא נק' בחי' פנימיות ע"י שממנו נמשך טפת אור אבא כו' כמשל הטיפה שמתהווה במוח האב וכמ"ש כי אתה אבינו כו', וע"כ אז זמן המשכת רח"ר על כנ"י כרחמי האב על הבן כו', והוא בחי' קול בכי' ברמה על העדר גלוי העונג שמתעורר מחמת בכי' דרחל מבכה כו', ויש התעוררות זאת בכל חצות, אך בט' באב הוא בכללות, וכל ר"ח אלול נמשך י"ג מדה"ר מטעם זה עד ר"ה וי"כ שנמשכים למטה ממש כנ"ל וד"ל, ונמצא שאותו הגלוי שהי' בזמן בהמ"ק מצד היחוד נעשה זה הגלוי בזמן הגלות מצד ההסתר מטעם הנ"ל, ואדרבה הרי נתעורר יותר בחי' פנימיות העונג בהעדרו מבגלוי כנראה בחוש שמתגבר כח התענוג יותר בהעדרו המנגדו, כמו אהבת אב לבן ואיש לאשתו כשנתרחקו, וכן במניעת היחוד אמרו כד ארי' ואריותא קיימין ווי למאן דעבר בנייהו וכמ"ש במ"א, וז"ש והפכתי אבלם לששון וכמ"ש במ"א, וע"כ נק' בחי' קול ברמה שמצד הבכ"י קול גדול ולא יסף יותר מקול השופר שבמ"ת ביחוד פב"פ, כי בחי' ההסתר פנים מעורר בחי' פנימיות עונג יותר, ולכך אמרו כל שאינו בהסתר פנים כו', וז"ש בפי' שני' דק"ש וחרה אף הוי' שהוא בחי' הסתר פנים ועצר השמים ואבדתם כו' ואח"כ ושמתם את דברי כו', כמ"ש בצר לך ושבת עד ה' שהוא בחי' ובכל מאדך דתשובה שמעורר מקור י"ג מדה"ר וד"ל.

ומעתה יש להבין שרש ענין וכרחל לפני גוזזי' נאלמ"ה. דהנה מבואר בע"ח דרחל הוא בחי' מל' וגוזזי"ה הן מקור יניקת החיצונים שמקבלים מבחי' השערות דנוק' וכמ"ש בזהר ע"פ הנה מטתו שלשלמה כו' בשערה אחידן כו' בטופרה אחידן כו'. והנה עד"מ שערות גשמיים שצומחים על העור והבשר הרי

והיו לבשר א': בראשית ב, כד.

כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

כד ארי' ואריותא קיימין: ראה זח"ג ער, א.

והפכתי אבלם לששון וכמ"ש במ"א: ירמי' לא, יב. ראה ד"ה והפכתי אבלם בס' מאמרי אדה"ז נביאים ע' ריד ואלך, ובמ"מ לשם.

כל שאינו בהסתר פנים: חגיגה ה, א.

וחרה אף הוי': עקב יא, יז.

בצר לך ושבת עד ה': ע"פ ואתחנן ד, ל.

וכרחל לפני גוזזי' נאלמ"ה: ישעי' נג, ז.

מבואר בע"ח דרחל הוא בחי' מל': ראה ע"ח שער פרצופי זו"ן (שלי"א) פ"א.

וכמ"ש בזהר ע"פ הנה מטתו שלשלמה כו' בשערה אחידן כו': זח"ג ס, ב.

וצדקה תהי' לנו: ואתחנן ו, כה.

שם יתנו . . פרזות תשב: שופטים ה, יא. זכרי' ב, ח.

הן השמים ושמי השמים: ע"פ מלכים א, ח. כו. דברי הימים ב, ו, יח.

כחשכה כאורה: תהלים קלט, יב.

חדלו פרזון בישראל: שופטים שם ז.

ביום ההוא יצאו מים חיים: זכרי' יד, ח.

כאשר יאמר משל הקדמוני: שמואל א כד, יד.

ואהי' אצלו אמון: משלי ח, ל.

ואח"כ ולמדתם, לפי שלפעמים שהמצות הן בבחי' ההעלאה להיות שנעשים בדברים גשמי' ומתבררים ועולים מחשוכא לנהורא כו', ובפרט כד אתכפיא סט"א בסור מרע בשס"ה ל"ת כו', והתורה היא בחי' המשכה כמ"ש הליכות עולם לו, הליכות אלי כו' ומשפט תרגומו הלכתא וכן הלכות שבתורה כידוע, וע"כ שינה הלשון במצות ת"ת בפ' הא' אמר ושנתם לבנך שהוא בחי' ההעלאה כמ"ש ביום ההוא יצאו מים חיים כו' ובפ' הב' אמר ולמדתם שהוא בחי' ההמשכה כתרגומו לימוד אולפנא אאלפך חכמה וכנ"ל בפ' ונוצר חסד לאלפי' כו' וד"ל.

וזהו אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, פי' אני הוא בחי' מל' דאצי' מקור כללות נ"י כידוע, ובחי' העלאת מ"ן מכנ"י לגבי הקב"ה שהוא בחי' אור א"ס שבעולם האצי' שנק' דודי היינו ע"י התשובה ומעש"ט כנ"ל, ואז נמשך בחי' המשכות רצון העליון מבחי' סובב הכללי בממלא ע"י המצות וג"כ נמשך י"ג מדה"ר למחול העונות כנ"ל. וז"ש ודודי לי והוא ר"ת אלול, כי כל ר"ח אלול ישראל עושים תשובה וגורמים בזה הכנה רבה להיות בחי' המשכת י"ג מדה"ר ברה"ו ויו"כ להיות דודי לי כו' וד"ל.

הרועה בשושנים, הנה אמרו רז"ל א"ת שושנים אלא שושנים והן אותן שושנים הלכות כו', דהנה פי' רועה לשון פרנסה ומזון*.

כו' כנ"ל, וכמ"ש בזהר דקוב"ה בגלותא אסתלק לעילא כו', א"כ א"א שיהי' גלוי אור א"ס בכתר מצד עצמו כ"א מצד התעוררות התחתונים ולא בבחי' העלאת מ"ן במצות וכיוצא שהרי המל' בגלות כו' אלא רק מצד בכי' בשפלות ומרירות שבזה מעוררים בחי' הארת רחמים רבים העליונים שבכתר שנמשך מהארת עצמות אור א"ס.

וזהו שרש ענין קול ברמה נשמע רח"ל מבכ"ה כו' פי' קול ברמה בבחי' פנימיות הכתר שנק' רמה כמ"ש חנה רמ"ה קרנ"י (כי חנה בגי' ס"ג דבינה והארת הכתר בבינה הוא מ"ש אהי' אשר אהי' אנא זמין כו' והיינו מ"ש רמה קרני בבחי' הכתר עצמו). והקול הזה נק' קול גדול ולא יסף כו', והוא פי' קול ברמה כמו קול השופר הולך וחזק כו', דהיינו מפני שמעורר בחי' קול רח"ר שבכתר שהן נמשכים מצד עצמות אור המאציל שהוא בבחי' א"ס ממש כידוע.

אך תחלה יש להבין מהו בחי' הבכי' דרחל בזמן הגלות דוקא, כי הנה בחי' היחוד שהי' בזמן בהמ"ק בבחי' פב"פ העיקר הוא בחי' גלוי התענוג במוחין דאור"א בז"א שמלוכש בשעת היחוד וכמו"כ גלוי התענוג במוחין דנוק' כו', ובזמן הגלות נסתלקו בחי' המוחין דאור"א מז"א כמו בחי' שינה וממילא אין יחוד עליון כו', וכמו"כ בחי' נוק' דז"א שירדה למטה בגלות ורחוק ממנה מנחם משיב נפשה כי איננו כו' וכמבואר בספרי הקבלה, הנה בט' באב שהוא זמן חורבן בהמ"ק שנסתלק בחי' היחוד אזי דוקא מתעורר בכנ"י הבכי' כי אז נזכרת על בחי' התענוג העליון שביחוד. והנה ידוע דהצער הוא היפך העונג ממש לפי ערך, כי לפי הפלאת העונג כן ירבה הצער מהעדרו, כמו אשת נעורים שתתרחק מבעלה לפי ערך עומק הפלאת העונג שהיתה מקבלת ביחוד כן ירבה צערה בזכרה את בעלה, וא"כ בשעת הצער והבכי' דוקא נתעורר כח אותו העונג לפי מה שהוא ממש ולא בעת שכחה או בעת שמחתה כו' וממילא מעורר בשעה זו גם אצל בעלה צער גדול כי רוח אייתי רוח כו' ובפרט בחי'

בזהר דקוב"ה בגלותא אסתלק לעילא: ראה זח"א רי, א. זח"ב נח, ב. זח"ג כ, ב. עה, א. וראה לקו"ש חל"א ע' 273.

רמה קרני: שמואל א, ב, א.

חנה בגי' ס"ג דבינה: ראה ע"ח שכ"ב (שער מוחין דקטנות) פ"ב. מאמרי אדהאמ"צ ח"ד ע' א'תצד. וש"נ.

אהי' אשר אהי' אנא זמין כו': שמות ג, יד. זח"ג סה, ב.

קול גדול ולא יסף: ואתחנן ה, יט.

קול ברמה: ירמ"י לא, יד.

קול השופר הולך וחזק: יתרו יט, יט.

ורחוק ממנה מנחם משיב נפשה כי איננו כו' וכמבואר בספרי הקבלה: ע"פ איכה א, טז. ירמ"י לא, יד.

וראה זח"א רי, א. זח"ב כט, ב. זח"ג כ, ב. פע"ח שער ר"ח פ"ג. ועוד.

רוח אייתי רוח: ראה זח"ב קסב, ב. זח"א צט, ב.

הליכות עולם לו, הליכות אלי: חבקוק ג, ו. תהלים סח, כב. ומשפט תרגומו הלכתא: ראה תרגום אונקלוס וישב מ, יג. וראה במ"מ בסה"מ מלוקט ח"א ע' קס. אאלפך חכמה: איוב לג, לג.

א"ת שושנים אלא שושנים: שבת ל, ב.

לשון פרנסה ומזון: ע"כ נרשם בכת"י המעתיק (והמשך העמוד נשאר פנוי). ואפשר לא נשלם המשך זה בגוכי"ק.

ביאור לתורה הנ"ל

להבין שרשי הדברים הנ"ל, הנה להבין שורש ענין רצונו של מקום הנ"ל, יש להקדים תחלה להבין שני מאמרי רז"ל דסתרי אהדי לכאורה בפסוק זה דואספת דגנך כו', דפעם אמרו דהא דכתיב ולקחתי דגני כו' בשאין עושין רצונו של מקום והא דכתיב ואספת דגנך כו' כשעושים רצונו של מקום, ובמקום אחר בש"ס רמי האי קרא דואספת דגנך אקרא דועמדו זרים כו' ומוקי קרא דואספת כשאין עושין רצונו של מקום, ואיך יתכן לומר בפ"י ואספת דגנך כו' ב' דברים הפכים עושין רצונו ואין עושין רצונו כו'. אך הנה פ"י רצונו של מקום על דרך הקבלה יתפרש בשני אופנים, הא' בבחי' מל' דאצילות שיורדת למטה ונעשית כתר לבי"ע כדי לברר בירורי נוגה כמשי"ת וע"ז אמר ואספת דגנך כו' שזהו כשעושים רצונו של מקום, כי הרצון נק' כתר כידוע ובי"ע נק' מקום כמשי"ת, ורצונו של מקום הוא בחי' כתר דבריאה שנמשך מבחי' מל' דאצי, והאופן השני יתפרש למעלה בבחי' מלכות דא"ס (או מל' דא"ק) שנעשה כתר דאצי, וכן בכל עולם בפרט כי בחי' מל' שבעליון שנעשה כתר לתחתון נק' רצונו של מקום כו' (והענין המאמר השני הנ"ל דקרא דואספת דגנך כשאין עושים רצונו של מקום היינו לעתיד לאחר תשלום כל הבירורים שאז נאמר ועמדו זרים כו' שלא יצטרכו לברר בעצמם ועכשיו שהמה צריכים לברר היינו כשאין* עושים רצונו של מקום כו', ונמצא דמה שעושים רצונו של מקום עכשיו כדי לברר בירורים זהו הנק' אין עושים רצונו של מקום לעתיד לאחר הבירור, ולפי"ז הרי מתורץ הסתירה הנ"ל בשני מאמרים הנ"ל ולא קשיין אהדי כלל דשניהם אמת אלא שזה מדבר עכשיו בזמן הבירור וזה מדבר לעתיד לאחר הבירור וכמשי"ת בעוה"י וד"ל).

והנה יש להבין ביאור ענין רצונו של מקום שהוא בחי' מל' דאצי שנעשה כתר לבריאה כנ"ל, ותחלה יש להבין איך שייך לומר בחי' מקום בעולמות הרוחני העליונים המופשטים מכל תואר הגשמה ומכ"ש מגשם גדר מקום בעל ו"ק גשמי. אך הענין הוא דמקום הגשמי שבעוה"ז השפל יש לו שרש ומקור בעולם העליון הימנו הרוחני, וכמ"ש במ"א בביאור ענין הנה מקום אתי פ"י שמקום הגשמי ו"ק

עולם מד' עולמות דאבי"ע אך כללות כולם הוא בחי' כתר דאצי לפי שסוף מעשה דוקא עלה במחשבה תחלה, פ"י סוף כל הבירורים האחרונים דנוגה דעשי' הוא אשר עלה במח' ורצון תחלה דהיינו בבחי' כתר דאצי (וכן עז"ז עד רום המעלות במח' דא"ק שנק' רצון קדום שנעשה מבחי' מל' דא"ס כו') דהיינו שעלה ברצון המאציל להיות ד' עולמות אבי"ע בבחי' מקום וגם להיות בחי' נוגה ויתברר ויתהפך מחשוכא לנהורא כו', ובודאי בירור האחרון עלה ברצון המאציל תחלה שהרי האצי' אינו אלא בשביל הבריאה כמ"ש אפיקת י' תקונין כו' לאחזאה לאתנהגא בהון עלמינן בלבד כו' והבריאה בשביל היצירה והיצירה בשביל העשי' ונמצא סוף מעשה הוא עיקר הרצון, עד"מ הרוצה לבנות בנין שעיקר הרצון הוא בנין הבא בפ"מ ומה שמשכיל בשכלו ופועל במדותיו ובמחשבתו ודבורו כולם אינם אלא בשביל להוציא הדבר לידי פועל המעשה בלבד כו' וד"ל.

ובכל זה מובן יותר מה שאמרו דמ"ש ואספת דגנך כו' היינו כאשר ישראל עושין רצונו של מקום דהיינו בחי' הבירורים שהמל' מברר שזה עלה במחשבה ורצון הקדום שלפני האצי' כו' והיינו פ"י עושין רצונו של מקום, ופ"י עושין רצונו היינו מלמעלה מבחי' גלוי הרצון כמו שאמרו יהי רצון דר"ל מבעל הרצון יתחדש רצון אחר כך עושין רצונו שממשיכים ממקור כל הרצונות שנק' רעוא דכל רעוין, והוא ע"י התשובה מעומקא דלבא ונק' בכל מאדך בלי גבול למעלה מן הטעם שברצון (כי כל רצון נולד מטעם הכמוס של רצון אבל במקור רצון אין טעם כלל לרצון כו') שבוה מעוררים בחי' מאד ברצון העליון שאינו בא בבחי' גבול בחכמה וטעם (גם לא בטעם כמוס שנק' ח"ס דא"א כידוע) והיינו ענין בכל מאדך שבפ' ראשונה שלמעלה מבחי' אה"ר דונתתי מטר ארצכם כו' וד"ל.

והנה בזמן בהמ"ק הי' יחוד פכ"פ בהיכל ק"ק דבריאה דהיינו יחוד זו"נ כמ"ש בזהר בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא פ"י בכל קומת בנין הנוק' בע"ס אורות וכלים הי' מאיר אור א"ס שבז"א דאצי, לפי שבכל יחוד עליון יש בהם הארה מעצמות אור א"ס דהיינו מבחי' מל' דא"ס שמאיר בפנימיות הכתר הנק' רעוא דכל רעוין והוא הנק' עושים רצונו של מקום כנ"ל וא"כ הי' הארה זאת תמידית מצד יחוד העליון שלא נפסק לעולם, אבל בזמן הגלות דאתתא אתתרכת מבעלה דהיינו ה"א מוי"ן כי המל' ירדה בגלות בע' שרים ובחי' ז"א היא בבחי' שינה כמ"ש ויקץ כישן ה'

להבין שרשי הדברים: הלהן ע' ש נדפס ג"כ נו"א וקצר של ביאור זה. וראה בנסמן לעיל לתחילת המאמר. שני מארז"ל דסתרי אהדי . . דואספת דגנך . . ולקחתי דגני: ברכות לה, ב. עקב יא, יד. ברכות לה, ב. ובמקום אחר בש"ס: הוא בגמ' ברכות שם בסמוך. ואולי יש כאן טעות מעתיק, וצ"ל בש"ס שם. וכיו"ב. בחי' מל' שבעליון שנעשה כתר לתחתון: ראה ע"ח שער כסה"כ (שמ"ז) פ"ב ופ"ה. כשאין עושים: כ"ה בכת"י המעתיק. ואוצ"ל כשעושים.

וכמ"ש במ"א בביאור ענין הנה מקום אתי: תשא לג, כא. וראה לקו"ת בחוקותי מה, ב. סה"מ תקס"ח ח"א ע' ל. ס' מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' קסז. ס' שע"ת לאדהאמ"צ קכה, ג. ועוד.

אפיקת י' תקונין כו': תקו"ז בהקדמה ד"ה פתח אליהו.

כמ"ש בזהר בימי שלמה קיימא סיהרא באשלמותא: זח"א קנ, א. זח"ב פה, א. רטו, א. ועוד. וראה שמו"ר פט"ו, כו.

דאתתא אתתרכת מבעלה: ראה זח"ב רטז, ב.

הגשמי' הרי מקורם ושרשם ברוחניות ג"כ הוא בבחי' מקום אלא שהוא בבחי' הרוחניות מאחר שהרוחניות מקור ושרש הגשמיות, וכמו אין לך עשב למטה שאין לו מזל כו' כך אין כל גשם בכל חלקי דצח"מ גשמי' שאין לו שרש ברוחני במזלות הרוחני' בפרטות, וכמו שיש בחי' דצח"מ רוחני' בפרט כך יש בחי' מקום רוחני בעל ו"ק רוחני' בכלל בכל עולם ועולם עד שנעשה מקור המקום הגשמי וע"ז אנו אומרים לך הוי' הגדולה כו', וכמארז"ל תמליכהו בשמים וארץ וד' רוחות העולם כלומר שיומשך ממקור כח האלקי מבחי' ו"ק האלקים* לו"ק המוגבלים שבכל עולם ועולם עד עולם ומקום המוגבל הגשמי שלנו וזהו שאנו אומרים ברוך המקום היינו בחי' ו"ק האלקי' שבע"ס דעשי' נק' מקור מקומו של עולם העשי' בכלל, וזהו שאומרים ברוך כבוד ה' ממקומו דוקא, וכמארז"ל הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו כו', ועד"ז בחי' ו"ק דיצירה נק' מקומו של עולם היצירה והוא הנק' בחי' סנד"ל ועליו אמרו רז"ל ג"כ שיעור קומה במדה וכמבואר בפרקי היכלות דר"י כה"ג בשיעור קומה של יוצר בראשית הוא רל"ו אלפים פרסאות בין דרועא ימינא לדרועא שמאלא כו' ויש בו בחי' עלי' וירידה מחול לשבת ומשבת לחול וכמ"ש בזהר ע"פ אנוש כחציר ימיו כו' ע"ש, ומאחר שנאמר בו שיעור קומה ויש בו בחי' עלי' וירידה הרי הוא בגדר מקום אלא שהוא בבחי' רוחני' היותר עליון שבעולם היצירה, דהיינו שלפי ערך שיעור קומתו הרוחני' נמשך למטה שיעור מדת העולם היצירה, שהרי בודאי אין הפרסאות שבו כמו פרסאות הגשמי', אלא ר"ל שכולל כמה אלפים בחי' פרסאות הרוחני' שבעולם היצירה בשיעור מדה שבכלי גופו כו', ועד"ז בבחי' קומה דמט"ט שהוא בחי' ו"ק דבריאה העליונה הימנו, ובכללות לא נק' שיעור קומה של יוצר בראשית אלא בחי' מט"ט דבריאה שנק' עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו, ובדברי רז"ל נזכר ג"כ בפסוק דנער הייתי גם זקנתי שרו של עולם הבריאה אמרו, וידוע דנער הייתי היינו בחי' סנד"ל דיצירה וכאשר עולה מבחי' הקטנות

אך למה תלה עיקר שם הרצון על בחי' מקום שהוא בחי' ו"ק מעלה ומטה כו', הענין הוא לפי שעיקר גלוי הארת הכתר בבינה שהוא בבחי' יש בהתפשטות אורך ורוחב שבו מתהווה גדר ו"ק מזרח ומערב כו', עדי"מ השכל הבא בהשגה שמתפשט אז לימין ולשמאל שהוא לזכות ולחוב ויש בו אורך ורוחב גם גדר מעלה ומטה כו', משא"כ קודם בואו לידי השגה והסברה עדיין רק שנברק ומאיר כברק בבחי' נקודה א' דחכמה שאין בו בחי' התפשטות כלל ודאי שאין בו גדר ו"ק כלל כידוע בענין נקודה קו שטח, ואמנם בחי' נקודה דחכמה הוא בחי' ממוצע בין הכתר לבינה כידוע בעין ג"ר כח"ב שהוא כדמיון מעיין הנובע מן התהום שהמעין ממוצע בין התהום לנהר דהיינו שבמעין מתקצר ומתעלם עצם שפע התהום וממנו מתרחב אח"כ בהמשך הנהר שנק' רחובות כמ"ש בע"ח בענין שאול מרחובות הנהר וכך כתיב והחכמה מאין (דכתר) תמצא הרי גם החכמה נק' אין עדיין להיותה כנקודת א' בהעלם ובא לידי גלוי יש במציאות מורגש בגדר ו"ק דבינה כידוע, ונמצא בחי' הכתר עיקר גלוי שלו במרחב הוא בבינה דוקא אבל בחכמה הוא בבחי' ההעלם עדיין רק שע"י בחי' הנקודה דחכמה עובר השפע מכתר לבינה, ולכך נק' הרצון ע"ש בחי' מקום שבבינה דוקא כי החכמה אינו אלא בחי' ממוצע להעביר עצם השפע לבא לידי גלוי במרחב בבינה, וסדר זה דג"ר כח"ב הנק' רצונו של מקום ישנו בכל

לכבודי בראתיו: ישע"י מג, ז.
 כידוע בענין נקודה קו שטח: ראה גם ס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' שלב ואילך, שלו ואילך.
 דרושי חתונה ח"א ע' קכו. דברים ח"ד ע' א'תע. וש"נ.
 כמ"ש בע"ח בענין שאול מרחובות הנהר: ע"ח שער דרושי הנקודות (ש"ח) פ"ד. מבוא שערים ש"ב ח"ב פ"ח. וראה זח"ג קמב, א. עמק המלך שער עולם התהוה (ש"ו) פמ"ו (כה, א). פמ"ח (כת, א). פנ"א (ל, א).
 והחכמה מאין: איוב כה, יב.

אין לך עשב למטה: ב"ר פ"י, ו. ועוד.
 לך הוי' הגדולה: דברי הימים א כט, יא.
 תמליכהו בשמים וארץ: ראה ברכות יג, ב. זח"ג רכג, ב. ערב, א. ובכ"מ.
 ו"ק האלקים: כ"ה בכת"י המעתיק.
 ברוך המקום: נוסח הגש"פ. וראה מס' מדות ספ"ה.
 ברוך כבוד ה' ממקומו: יחזקאל ג, יב.
 הוא מקומו של עולם: ב"ר פס"ח, ט.
 וכמבואר בפרקי היכלות דר"י כה"ג: ראה ע"ח שמ"ב פ"ב בשם פרקי היכלות. ועד"ז הוא בלקו"ת ויקרא נד, ב. שלח נ, ג. ובפרדס שער עצמות וכלים פ"א בשם ס' היכלות, וכ"ה במק"מ לזח"ב נז, א. וראה בהנסמן ע"ז בארוכה במילואים להמ"מ בסו"ס מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' דש.
 בזהר ע"פ אנוש כחציר ימיו: תהלים קג, טו. ראה זח"ג רטז, ב. ריז, ב.
 מט"ט דבריאה שנק' עבדו זקן ביתו: חיי"ש כד, ב. ראה זח"ג ריז, א-ב. ביאורה וישב כג, ד ואילך.
 נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם הבריאה אמרו: תהלים לו, כה. יבמות טז, ב ותוס' שם.

לבחי' הגדלות דבריאה נק' זקן ביתו והוא בחי' ו"ק דבריאה הכולל יותר לכל ההשתלשלות העולמות בבחי' מקום בין בכלל כמו כללות כל עולם ועולם דבבי"ע בין בפרט כמו בחי' היכלות בפרטיות שבכל עולם מג' עולמות ב"י"ע. ומה שאמר שיעור קומה בפרקי היכלות על בחי' סנד"ל דיצירה, היינו לפי שבימי החול כל הנהגות העולמות הוא ע"י בחי' התלבשות ו"ק דבריאה בו"ק דיצירה לפי שבחי' מל' דאצי' מסתרת בבריאה, ובחול' מסתתר ג"כ בחי' ו"ק דיצירה בו"ק דעשי' ומתנהג העולם ע"י העלם האחרון דו"ק דעשי' אבל בא"י גם בחול אין ההנהגה בהעלם ו"ק דיצירה בו"ק דעשי' אלא בו"ק דיצירה בלתי התלבשות בעשי' רק דרך פרוכתא קלישתא כמ"ש בזהר ע"פ וזה שער השמים כו', ובשבת בבחי' ו"ק דבריאה בלתי מלובש בו"ק דיצירה וכמ"ש בכוונת דבגדי שבת וכמ"ש ותלבש אסתר מלכות שהוא אור הבריאה כמו שהוא כו' כמ"ש במ"א ביאור זה באריכות.

וכלל ענין התלבשות הללו דו"ק דבריאה ביצירה ויצירה בעשי' מבואר במ"א עד"מ התלבשות מדות שבלב במחשבה שנק' בריאה ומחשבה לדיבור ומדבור למעשה כו' ועיקר ההנהגה בחול הוא בדבור שהוא בחי' יצירה וע"כ אמר בו"ק דיצירה שהוא שיעור קומה כו', וע"ז נאמר הנה אנכי שולח מלאך לפניך כו' אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבו כו' כי הוא בבחי' הקטנות לגבי בחי' מט"ט דבריאה שנק' זקן ביתו וד"ל (וענין ההעלם והתלבשות דבריאה ביצירה ויצירה בעשי' היינו העלם ממש כמו שהמחשבה נעלמת ממש בדיבור וכיוצא אמנם ענין ההארה בגלוי בלתי העלם עליון בתחתון הנה לכאורה אינו מובן זה במשל דמחשבה דו"מ, דאם הכוונה שהמחשבה אינה מאירה כלל בדיבור הרי אין זה גלוי אור המחשבה שנק' בריאה וכן בדיבור למעשה כו', אלא הכונה שהמחשבה מאירה בגלוי בדבור ואין הדבור מעלימו ומסתירו כלל וכן הדבור במעשה כו', וכמו עד"מ אור העובר דרך מעבר בעלמא בזוכית בהירה מאד שאין הזוכית מעלים ומחשיך הזיו כלל שזה נק' דרך מעבר ולא דרך מלבוש כלל וכלל וכמ"ש במ"א, וכך בהפרש

כמ"ש בזהר ע"פ וזה שער השמים כו': ראה גם זח"ב קמא, א. וראה גם לקו"ת מסעי פט, ב ואילך. סה"מ הנחות הר"פ ע' קי ואילך. תקס"ב ח"א ע' שנב. תקס"ה ח"א ע' שנד ואילך. תקס"ו ע' סט. סידור עם דא"ח קמט, א.

וכמ"ש בכוונת דבגדי שבת: ראה שער הכוונות ענין קבלת שבת דרוש א'. פנ"ח שער השבת פ"א. ותלבש אסתר מלכות: אסתר ה, א. וראה גם סה"מ תרס"ב ע' רלא. סה"מ אע"ר ע' רכח (ובהוצאה החדשה הוא בע' רמז). המשך תער"ב ח"ב ע' תתעב.

הנה אנכי שולח: משפטים כג, כ-כא.
דרך מעבר ולא דרך מלבוש . . . וכמ"ש במ"א: ראה תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפנ"ח (קנח, א). לקו"ת מסעי פט, ב-ג. אוה"ת שמיני כרך ב ע' תסח ואילך. סה"מ תרל"ב ח"א ע' קמת. סה"מ תרצ"ו ע' 113. וש"נ.

עד"מ המטר שנמשך טיפין טיפין בהתחלקות ואמנם ע"ז כתיב והרוה את הארץ והולידה והצמיחה שנותן כח בכח הצומח שבארץ שתוציא צמחה כו' וכן בחי' מ"ד מתחלק טיפין טיפין וע"ז נותן כח להיות העלאת מ"ן להוליד ולהצמיח כו' וכמו שנאמר אשה כי תזריע וילדה כו' אך אינה מעלה מ"ן רק בסיבת כח המ"ד שגורם לה שתזריע כו' וכמ"ש במ"א, ולמטה היינו המשכת האהבה רבה שבאה מלמעלה בכל חד לפום שיעורא דילי' וכמבואר שם ונמשל למים להיות יותר בבחי' קרירות ובהתחלקות דוקא בס' רבוא דעות כו', ואח"כ כללות נ"י מעלין מ"ן במס"ג שהוא בבחי' רשפי אש התשוקה וכמ"ש ואל אישך תשוקתך והוא הנק' העלאת מ"ן ונק' מי בוכי' כמ"ש למעלה, וע"ז נאמר רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה פי' שבחי' המשכת המ"ד שנמשך אחר העלאת מ"ן זה ברשפי אש התשוקה נק' שלהבת י"ה שנמשך ג"כ בבחי' תגבורת רשפי אש שלהבת ולא בבחי' קרירות כמטר המתחלק כו', והוא בחי' המשכת מ"ד בבחי' גבורות שנק' גבורות אנשים שבא בכח גדול וברשפי אש גדול ולכך נק' שלהבת י"ה דוקא, כי כל המשכת מ"ד הוא מבחי' מוחין דאו"א שבז"א שהן אותיות י"ה דשם הוי' דז"א. אך המשכת מ"ד החסדים הבאה בקרירות כמטר הוא רק כדי שיהי' בכח המקבל להעלות מ"ן להיות מזרעת תחלה, אבל עיקר המשכת מ"ד הוא לאחר העלאת מ"ן שנמשך בבחי' גבורות רשפי אש שממנו עיקר התולדה להוליד ולד, וכידוע דכל טיפה שאינו יורה כחץ אינו מוליד כו', משא"כ המשכת מ"ד שלפני העלאת מ"ן אינו מוליד כלום כו' וד"ל.

ובכלל זה מובן פי' עושין רצונו של מקום דהיינו בחי' הביוררים הנ"ל שנעשה ע"י שם ב"ן שירוד בבי"ע שזהו עיקר הרצון של בחי' מל' בהתלבשותה בבי"ע ולכך נק' רצונו של מקום שבמל', וגם נק' רצונו של מקום מטעם שנמשך בחי' המשכת מ"ד בשביל העלאת מ"ן כנ"ל ומכ"ש בחי' המשכת מ"ד שאחר העלאת מ"ן כנ"ל, וכ"ל נכלל בפי' ואספת דגנך משום דמה שאמר ונתתי מטר בחי' מ"ד הוא בשביל העלאת מ"ן כנ"ל וד"ל. אך עדיין יש להבין למה נק' בשם רצונו של מקום שהוא בחי' הכתר שנק' רצון העליון כידוע. אך הענין הוא דבחי' הכתר של כל עולם הוא בחי' הרצון של כל עולם, כמו כתר דבריאה הוא בחי' הרצון להיות עולם הבריאה וכמ"ש בזהר בכמה דוכתי' כד סליק ברעותא למברי' עלמא כו' וכן כתר

והרוה את הארץ: ע"פ ישע"י נה, י. [וראה במ"מ תו"ח בראשית כא, ד].

אשה כי תזריע . . . וכמ"ש במ"א: תזריע יב, ב. לקו"ת תזריע כ, א ואילך.

ואל אישך תשוקתך: בראשית ג, טז.

רשפיה רשפי אש: שה"ש ח, ו.

וכידוע דכל טיפה שאינו יורה כחץ: חגיגה טו, א. נדה מג, א.

וכמ"ש בזהר בכמה דוכתי' כד סליק ברעותא: ראה זח"א פו, ב. עד, א.

ששם משכן נפש האלקית ומחזקה ובחי' הפסולת הגס מגשם לגוף וא"א להיות שיאכל אדם גם לשובע נפשו ולא יפעול בגופו הגשמה כלל, רק בשבת בלבד דהגשמיות שבמאכל נברר ועולה גם הוא ונכלל בקדושה כמ"ש בפע"ח בכונות סעודת שבת (שהוא כמו לחם הפנים שכולו פנים בלתי פסולת כלל כמ"ש במ"א), וע"כ מותר לאכול בשבת לתאבון ואינו מזיק גם לגוף, אמנם צדיק שאוכל לשובע נפשו מתגבר חלק הטוב שמחזק לאור הנשמה ומהפך את הגשמת הגוף להיות לעזר להוסיף כח בעבודת ה' וכמ"ש ר"נ עד דלא אכילנא כו'. ועכ"פ הרי מובן מזה שיש במאכל טו"ר ממש, ומוכרח שגם במקור חוצבו יש תערוכות טו"ר ברוחניות והוא בחי' נוגה שבמרכבה כידוע שנמשך מפני שור שורש נפש הבהמית כו', אך הן בהמות ועופות טהורים וד"ל, וזהו ענין הבירור למעלה ע"י שם ב"ן לברר ולהעלות חלק הטוב מבחי' נוגה ולהגביר אורו גם על חלק הפסולת ולא הפכא חשוכא לנהורא כו' עד שלא ישאר רק חלק הרע הגס שאין לו בירור כענין צדיק אוכל לשובע נפשו הנ"ל.

וְזָהוּ פִי' וְתַקַּם בְּעוֹד לַיְלָה שֶׁהוּא בַחִי מַל' שְׁמִסְתַּתְרַת בְּתַכְלִית הַהִסְתֵּר בְּע' שְׂרִים דנוגה לברר ולהעלות מהם הניצוצות הטוב שנפלו, ותתן טרף זה לנשמות ומלאכים עליונים שנק' נערות' ואנשי ביתה, וח"ק ומוזן זה מעלה לנערות' להוסיף כח ואור השגה אלקית כמו שע"י המאכל יתחזק האדם בנפשו האלקית יותר מטעם הנ"ל. וזהו פ' ואספת דגנך לברר בירורי נוגה כמו הדגן שמחמתו יש דעת גם לתניגן דעת לקרוא אבא כו', ותירושך ויצהרך הן יין ושמן שהן בעלמא דאתכסיא שנפלו ג"כ בשבירת הכלים מרפ"ח ניצוצות דתוהו כו' וד"ל.

אֲךְ הִנֵּה מֵהֵיכָן יֵשׁ כַּח לְשֵׁם בִּזְן לְבַרְר וְלִהְיוֹת כָּל בִּירוּרֵי נוּגָה כְּנִל שְׁהַרֵי אִמְרוּ האישי דרכו לכבש ואין האשה דרכה לכבש פ' לכבש מלחמה אין דרכה של אשה בזה, ובחי' שם ב"ן נק' אשה יראת ה' כידוע וכתיב אשת חיל מי ימצא כו', אלא צריכה לעזר בזה מכח בעלה שכת האיש לכבש ולברר בירורים, והוא שרש ענין מ"ש קודם ואספת כו' ונתתי מטר ארצכם כו' שהוא בחי' המשכת מ"ד דדכורא משם מ"ה ליתן כח לשם ב"ן להעלות מ"ן מביירוני נוגה כנ"ל, וזהו ונתתי מטר כו' כמו

בין חול לשבת היינו שבחי' הבריאה אינו מוסתר ונעלם ביצירה בשבת כי בחי' היצירה אינו מעלים אורו כלל וכן מיצירה לעשי' כהפרש שבין א"י לחוץ לארץ כנ"ל וד"ל).

וְהִנֵּה כְּתִיב וְתַקַּם בְּעוֹד לַיְלָה וְתַתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָה כו' פִי' בַחִי מַל' מִסְתַּתְרַת מֵאֵד מאד למטה בירידות המדרגות בהסתר אחר הסתר והעלם אחר העלם עד שמתלבשת בע' שרים דנוגה לברר ולא הפכא מחשוכא לנהורא כו' מבחי' רפ"ח ניצוצות דתוהו שנפלו שמה בשבירה כידוע, וז"ש ותתן טרף רפ"ח ע"ה והוא בחי' שם ב"ן המברר, בעוד לילה בהיותה בתכלית ההסתר והצמצום, וענין הבירור הזה היינו להבדיל ולהפריש חלק הטוב מחלק הרע שלא יהי' מעורבים יחד כי בחי' נוגה מעורב טו"ר כמו פני שור פני נשר שבנוגה שבמרכבה דעשי' הנה מפעולת השפעתם למטה בהתהוות חלקי דצ"ח אנו רואים שגם בעצם מהותם מעורב טו"ר ברוחניות כי הנה החיות והבהמות והעופות שנתהוו מפני שור פני נשר כו' הרי נתהווה חיות ובהמות ועופות טהורים וחיות ובהמות ועופות טמאים, והטמא הוא בחי' רע גמור שנפל בשבירה מז' מדות הרעות דנוגה כמו עופות הדורסים המזיקין וחיות רעות הטורפין ומזיקין, וכיוצא בזה בחי' רע גמור שבאדם הפועל רע תמיד כו', או דברים האסורים לגמרי כגזל ועריות ושפיכות דמים כו', שכל אלה יצאו לכלל פירוד מאלקות ולא יוכלו להתברר ולעלות וליכלל בקדושה העליונה כמ"ש טהור עיניים מראות ברע, לא יגורך רע כו', אך הבהמה והחי' הטהורה שרשה מבחי' פני שור כו' שהוא בחי' נוגה מעורב טו"ר, כי הנה הבהמה הטהורה כשירה לקרבן ולמאכל אדם ויכולה לעלות וליכלל בקדושה האלקית כשמתפלל ומוסר נפשו באחד ככח המאכל של בשר בהמה ואדרבה ניתוסף ע"ז אור השגה אלקית וכמ"ש ר"נ עד דלא אכילנא בשרא דתורא כו' וכן אמר חמרא וריחנא פקחין כו' לפי ששרשם מבחי' התוהו שלפני התיקון וכמ"ש במ"א. אך זהו דוקא כשאינו אוכל רק לשובע נפשו האלקית ולא למלאות תאוות גופו הבהמית, אבל כשאוכל למלאות תאוות נפשו הבהמית אזי יהי' להיפך שהמאכל מגשם גם את נפשו האלקית לבלתי יוכל לעלות רוחו ונשמתו לעבודת ה' כו', ולכך נק' אכילה גסה שהיא מגשמת הגוף כ"כ עד שגם נפשו האלקית יחשך אורה, והטעם הוא לפי שהמאכל הוא מעורב טו"ר ומתברר ויוצא ממנו הפסולת הרע לחוץ והחלק הטוב והמובחר עולה למוח

ותקם בעוד לילה . . . טרף רפ"ח ע"ה: משלי לא, טו. מק"מ לוח"ג ס, א. וראה בהמ"מ בס' מאמרי אדהאמ"צ במדבר ח"א ע' שג.

טהור עיניים . . . לא יגורך רע: חבקוק א, יג. תהלים ה, ה.

וכמ"ש ר"נ עד דלא אכילנא בשרא דתורא: ראה ב"ק עב, א.

חמרא וריחנא פקחין: יומא עו, ב.

כמ"ש בפע"ח בכונות סעודת שבת: ראה פע"ח שער השבת פ"ד ואילך.

לחם הפנים שכולו פנים . . . כמ"ש במ"א: מנחות צו, א. וראה לקו"ת עקב יז, ב. סידור קז, ד. מאמרי

אדהאמ"צ במדבר ח"ב ע' תקנ. ח"ג ע' תתקלב. דברים ח"ג ע' אקיו.

צדיק שאוכל לשובע נפשו: משלי יג, כה.

האיש דרכו לכבש: יבמות סה, ב.

אשה יראת ה' . . . אשת חיל מי ימצא: משלי לא, י.

ונתתי מטר: עקב יא, יד.